

NOVICE OBČINE RAČE - FRAM

Št. 95-3/2023; september 2023

Poština plačana
pri pošti 2327 Rače

Str. 9
AKCIJA ZBIRANJA
NEVARNIH ODPADKOV

Str. 17
NOV JAVNI POZIV
OBČANOM

Str. 41
NAPOVEDNIK
DOGODKOV

Vsebina

september 2023

■ ŽUPANOV UVODNIK	3
Solidarnost, pomoč, humanitarna nota	3
■ IZ DELA OBČINSKE UPRAVE	4
Komunalno - cestno gospodarstvo	4
Prenavljamo sedem odsekov občinskih cest	4
Aktivnosti potekajo po planih	4
Revitalizacija otroških igrišč	6
SAJ NI RES, PA JE	8
Akcija zbiranja nevarnih odpadkov	9
■ DRUŽBENE DEJAVNOSTI	11
Občinske žepnine	11
Podelitev županovih zlatih petic devetošolcem	11
Novo šolsko leto se je začelo tudi za vrtca	13
Novi začetki za naše najmlajše učence	13
Obnovljena najstarejša slovenska Oljarna Fram	15
■ POSLOVNI PARTNERJI IN DRUGI ZA VAS	16
Spremembe pri ponujanju hrane in pijače	16
Javni poziv za kreditiranje okoljskih naložb	17
Projekt Zagon	18
Srčna ekipa Centra za pomoč na domu Maribor	20
■ AKTIVNOSTI NAŠIH VRTCEV IN ŠOL	21
OSNOVNA ŠOLA RAČE	21
Gledališka skupina OŠ Rače	23
OSNOVNA ŠOLA FRAM	24
■ LOKALNE ZANIMIVOSTI IN AKTIVNOSTI DRUŠTEV	25
Kulturno-umetniško društvo Sp. in Zg. Gorica	25
Vse najboljše, Društvo krajanov Ranče	27
Društvo upokojencev Rače	28
Ljubezen, traktor in rock'n'roll	29
90 let Čebelarskega društva Rače	29
VS Virtus zlate na tekmovanju	30
Prvi dan odprtih vrat gradu Rače	31
Programska teža na ženski ustvarjalnosti	33
Aktivnosti društva Kopivnik	33
Prenova in blagoslov kapele v Račah	34
Poletje v Knjižnici Rače	35
Gasilski tabor na Spodnji Gorici	36
Pomahajmo poletju 2023	38
V spomin pisatelju Marjanu Tomšiču	39
Zlata maša gospoda Mirka Ružiča v Račah	40
■ NAPOVEDNIK DOGODKOV	41
■ PISALI STE NAM	46

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Prijazno vas vabimo k sodelovanju s svojimi prispevki tudi v naslednji številki.

Prosimo vas, da nam prispevke posredujete v **.doc obliki**.

Članek naj vsebuje največ **1000 znakov (brez presledkov)**. Opremljen naj bo z naslovom in avtorjem članka (v primeru citiranja ali povzemanja je potrebno navesti vir dejanskega avtorja).

Veseli bomo, če boste članku dodali fotografije in s tem bralcu še bolj približali vsebino. **Fotografije** nam posredujete v **jpg obliki** (do tri fotografije na članek) in jih prav tako opremiti **z naslovom in avtorjem**.

Vsebine za objavo v naslednjih novicah nam posredujte **najkasneje do 15. 11. 2023** na elektronski naslov: novice.racefram@gmail.com.

OBVESTILO!

KRAJEVNI URAD RAČE tel. št. 02/609-60-21 s sedežem v gradu Rače, Grajski trg 14, Rače, za stranke posluje v času uradnih ur, ki so s 1.9.2023 po novem ob

PONEDELJKIH od 08.00 do 12.00 ure in
od 13.00 do 14.30 ure in

SREDAH od 08.00 do 12.00 ure in
od 13.00 do 17.00 ure.

Novice Občine Rače - Fram

Javno glasilo št. 95-3/2023; v Račah, september 2023

Fotografije: nepodpisane fotografije so poslali avtorji člankov

Fotografija na naslovnici: splet

Izdajatelj: Občina Rače - Fram, Grajski trg 14, 2327 Rače

Priprava in oblikovanje za tisk Klaudia Sovdat in Marjetka Kristl
Sodelavci: Občinska uprava Občine Rače - Fram, društva, OŠ Rače in Fram ter drugi avtorji prispevkov

Lektoriranje: Metka Pristovnik

Računalniški prelom: Grafična forma Hutter, Tržaška c. 34, 2000 Maribor

Tisk: Tiskarna Rojko d.o.o., Ptujška c. 80, 2327 Rače

Glasilo je tiskano v 3000 izvodih in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Rače - Fram brezplačno.

Ponatis celotnega glasila ali posameznih člankov je možen le s predhodnim pisnim dovoljenjem uredništva.

Javno glasilo Novice Občine Rače - Fram je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS, pod št. 52.

ŽUPANOV UVODNIK

SOLIDARNOST, POMOČ, HUMANITARNA NOTA

Spoštovane občanke in občani,

veseli me, da lahko v uvodniku občinskih Novic zapišem nekaj misli, ki se nanašajo na dogajanja v preteklih mesecih. Čeprav smo v prvi vrsti namenjeni zapisu lokalnih novic, pa se vendarle želim dotakniti tudi dogajanj na nacionalni ravni.

Že nekaj mesecev se soočamo z nepredvidljivimi naravnimi nesrečami. Novice o poplavah in neurjih, ki

so prizadela Slovenijo, so nas pretresle. Solidarnost in enotnost sta ključni v trenutkih kot so ti, ko narava pokazuje svojo moč.

Poplave in neurja so nas presenetila v nepričakovanem obsegu, vendar smo kot občina v primerjavi z večjim delom Slovenije na splošno utrpeli sorazmerno malo škode. Živeti v prepričanju, da smo pripravljeni na vse izzive, je nerealno. Naše prostovoljne ekipe za nujne intervencije so takoj stopile v akcijo in pri tem sodelovale z drugimi lokalnimi oblastmi ter reševalci, da bi zagotovile varnost in pomoč državljanom z območij, ki so jih ujme dobesedno odrezale od sveta. Hkrati je bil preko Civilne zaščite Republike Slovenije aktiviran Državni načrt zaščite in reševanja z vzpostavitvijo centrov za pomoč in evakuacijo za vse, ki so izgubili svoje domove. Gre za najhujšo naravno katastrofo od osamosvojitve Slovenije, zato je v teh težkih trenutkih pomembno, da ostanemo povezani in pomagamo drug drugemu. Pozivam vse občane, da se po svojih najboljših močeh pridružijo prizadevanjem za obnovo domov in sanacijo nastale škode na najbolj prizadetih območjih. Nesreča ne počiva, morda se že jutri dotakne tudi nas, saj je narava zelo nepredvidljiva. Večina slovenskih občin bo prispevala evro na prebivalca, organizirani preko Skupnosti občin Slovenije bomo poskrbeli za pravično razdelitev teh sredstev prizadetim območjem. Bodimo solidarni in nudimo pomoč tistim, ki jo najbolj potrebujejo. Enotni bomo premagali tudi to krizo in poskrbeli, da bodo obrazi prizadetih družin znova nasmejani.

Hkrati se moramo zavedati tudi pomena preventivnih ukrepov. Podnebne spremembe so nas opomnile, da se moramo bolje pripraviti na ekstremne vremenske razmere, zato bomo kot občina usmerili naša prizadevanja v izboljšanje infrastrukture in načrtovanja za obvladovanje naravnih nesreč. Želim pohvaliti vsa dosedanja prizadevanja, podporo in trdo delo občinskih prostovoljnih društev in organizacij.

Naj se ozrem še na dogajanja na lokalni ravni. Minili so trije meseci od mojega prevzema županske funkcije. Velike in opazne spremembe na izvedbenem področju v tako kratkem času niso bile možne. S sodelavci smo strnili vrste in s polno paro pričeli z izvrševanjem s proračunom zastavljene programe za leto 2023.

Občina je prostor, v katerem bivamo, delamo, vzgajamo otroke in gradimo skupnost. Vse kar se dogaja v njej, nas zadeva in oblikuje naša življenja. Zato je tako pomembno, da ste občani informirani, povezani in angažirani v dogajanje v naši občini. V zadnjem času smo se soočili s številnimi izzivi - od naravnih nesreč do sprememb v naši družbi in gospodarstvu. Bodimo ponosni na našo enotnost in sposobnost, da se združimo v težkih časih ter skupaj kujemo rešitve.

Kot župan se predobro zavedam, da še vedno obstajajo nerešene težave in izzivi, ki jih moramo nasloviti. Zavezan sem k temu, da bom še naprej delal z vsemi občani, s svetnicami in svetniki, ter vsemi deležniki, da bi našo občino naredili še boljšo. Gradimo trajnostno, varno in vključujoče okolje za vse nas.

Želim se zahvaliti vsem, ki s konstruktivnim pristopom omogočate razvoj naše občine, bodisi s svojim delom v javnem sektorju, s prostovoljnim delom, ali s svojimi idejami in predlogi.

Vabim vas, da ostanemo povezani in sodelujemo pri oblikovanju lokalne skupnosti. Skupaj smo močnejši, skupaj lahko dosežemo več.

Prvošolcem želim miren in sproščen vstop v šolske klopi, vsem ostalim pa uspešen začetek novega šolskega in študijskega leta.

*Na svetu si, da gledaš sonce,
na svetu si, da greš za soncem,
na svetu si, da sam si sonce
in da s sveta odganjaš – sence.*
Tone Pavček

Hvala vam za vašo podporo in zaupanje.

S spoštovanjem,

Samo Rajšp, župan

IZ DELA OBČINSKE UPRAVE

KOMUNALNO - CESTNO GOSPODARSTVO

Prenavljamo sedem odsekov občinskih cest

Potem, ko je bilo Cestno podjetje Ptuj d.d. izbrano kot najugodnejši ponudnik za izvedbo gradbenih del, sta župan Občine Rače - Fram gospod Samo Rajšp in izvršilni direktor Cestnega podjetja Ptuj d.d. gospod Boris Medved 12. julija 2023 v sejni sobi gradu Rače podpisala pogodbo o izvajanju del.

Ta zajema obnovo sedmih odsekov občinskih cest skupne dolžine približno 3 kilometre. Dela zajemajo lokalne sanacije, rušenje dotrajanih asfaltiranih površin in novo asfaltiranje, ureditev odvodnjavanja, prepustov in brežin ter obcestnih bankin v večih krajih občine.

Izvedena bo obnova naslednjih odsekov: Brezula – Plečko, javna pot Brezula – krajinski park, ulici Pri kozolcih in Za vrtovi v Račah, Morje Brezovec – Papež, javna pot do vodohrana Strehar v Morju, odsek Lokmirce v Kopivniku in odsek Šlamberger v Planici. Dela so se pričela v drugi polovici julija in bodo končana v štirih mesecih.

Občinska uprava

Aktivnosti potekajo po zastavljenih terminskih planih

Aktivnosti na komunalnem področju smo v največji možni meri prilagodili trenutnim okoliščinam. V poletnih mesecih smo se soočali z obilnimi nalivi in neurji, ki so povzročili nemalo težav na komunalni infrastrukturi. Odstranjevali smo podrta drevesa in sanirali poškodovana cestišča. Posebna zahvala je namenjena gasilcem vseh društev, ki so pomagali pri intervencijah in odstranjevanju posledic. Kljub večkratnim izrednim vremenskim razmeram, smo čas počitnic izkoristili za dela na komunalno-cestni infrastrukturi.

Na oddelku za komunalno investicijska proračunska sredstva v tem obdobju namenjamo tudi obnovi sedmih odsekov občinskih cest. Po zaključeni rekonstrukciji cest v Brezuli in Račah se rekonstrukcija cest izvaja še v Morju in Planici.

Zemeljski plaz na lokalni cesti v Loki pri Framu

Dela izvaja na razpisu najugodnejši ponudnik Cestno podjetje Ptuj d.d. V delu naselja Ranče nadaljujemo za letos predvideno gradnjo ločene kanalizacije za komunalne odpadne vode in tudi ta dela potekajo po načrtu.

Izgradnja fekalne kanalizacije v Račah

Obnova vodovoda Brezula – Podova

Krajši odsek nove kanalizacije smo izvedli tudi ob Cesti talcev v Račah, kjer je predvidena sanacija cestišča po položitvi vodovodne napeljave. V sklopu širitve fekalne kanalizacije zaradi racionalizacije in nižanja stroškov istočasno s soinvestitorji polagamo vodovodno in elektro napeljavo ter telekomunikacijsko omrežje. Ta dela potekajo na odseku Brezula – Podova, kjer je predvidena tudi obnova pločnika. Vzporedno z navedenimi investicijami v režijskem obratu po predvidenem načrtu izvajamo tudi sprotno vzdrževanje vodovodnih in kanalizacijskih sistemov, prečrpališč odpadnih voda ter sanacijo udarnih jam in mrežastih razpok na asfaltiranih občinskih cestah.

V okviru programa del občinskega Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu smo tudi letos izvajali aktivnosti na področju varnosti udeležencev v prometu. Pred začetkom šolskega leta sta bili obnovljeni talna in vertikalna prometna signalizacija, s poudarkom na okolici vrtcev in šol na območju naše občine. Prve šolske dni policisti v sodelovanju s sodelavci iz režijskega obrata v neposredni bližini osnovnih šol v Framu in Račah že po ustaljeni praksi obveščajo in usmerjajo prvošolce ter učence prve triade ob prehodih za pešce čez državno cesto. Želim vam prijetno jesen!

Gregor Ovnik

Revitalizacija otroških igrišč

Lep slovenski pregovor z bogato izročilno vrednostjo pravi, da na mladih svet stoji. Seveda pa lahko beseda pove veliko in še več. Da ne bi samo besedili, v občini kontinuirano prehajamo k dejanjem. Zavedamo se, da je otrokom potrebno ponuditi okolje za igro in kvalitetno preživljanje prostega časa. Pri tem je zelo pomembno, da je takšno okolje varno. Zato smo v letošnjih poletnih mesecih v okviru rednega letnega pregleda izvedli celotno revitalizacijo igrišč pri vrtcu Fram in DTV Partizan Fram.

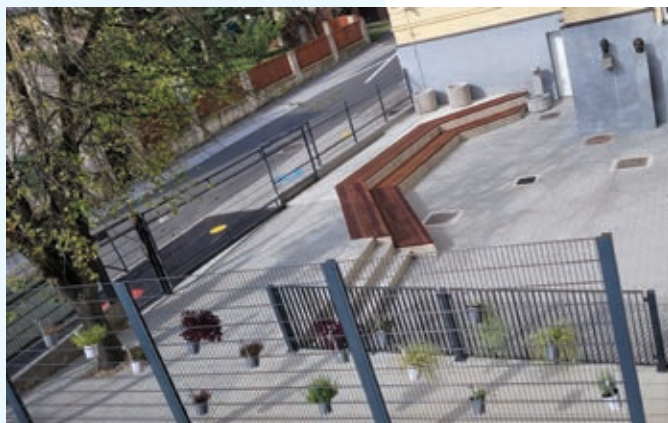
- **Vrtec Fram** - obnova in zamenjava posameznih nosilnih delov igral, zamenjava gumirane podlage za zaščito pred poškodbami ob padcu, novo igralo za vzpodbujanje motoričnih veščin.
- **DTV Partizan Fram** - obnova obstoječih nosilnih elementov in zamenjava mehanskih delov na igralih.

Igrišče pri vrtcu Fram

OŠ Fram

Objekt OŠ Fram nam z umestitvijo v ozko jedro naselja Fram v zadnjih letih pri zagotavljanju notranjih prostorskih kapacitet kot tudi zunanjih gibalno igralnih površin, predstavlja številne izzive. Po predhodni obnovi spodnjega tako imenovanega gibalnega predela dvorišča smo se letos lotili obnove zgornjega območja ob glavnem vhodu v šolo. V sodelovanju s posameznimi učitelji, ravnateljico in bivšo učenko, sedanjo študentko arhitekture Majo Lešnik, smo zasnovali idejni načrt in pripravili projekt izvedbe, ki pa smo ga zaradi majhnosti prostora med izvedbo morali prilagoditi. Kljub temu smo s konč-

nim rezultatom vseeno izpolnili zasnovane cilje, med drugim tudi kako gibalno oviranim osebam omogočiti lažji in predvsem varnejši dostop do šole in v njo. Vsem učencem smo z novimi sedalnimi površinami in t.i. parkovno ureditvijo omogočili možnost izvajanja umirjenih vsebin, prebiranja literature, čakanja na šolski avtobus in druženje.

V šoli Fram smo obnovili dotrajane sanitarije. Zaradi starosti in dotrajanosti objekta ter prostorskih omejitev, pa je pred nami še veliko novih izzivov. Dela zagotovo ne bo zmanjkalo.

OŠ Rače

Načrtovana je tudi investicija v šolsko infrastrukturo v Račah. V pripravi je partnerski projekt za namestitev igral pred športno dvorano Rače.

Obstoječe stanje

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je v začetku meseca junija objavilo Javni razpis za izbor sofinanciranja investicij v obnovo večnamenskih športnih dvoran ali telovadnic in posodobitve ali vzpostavitve novih zunanjih športnih površin v letu 2023. Občina Rače – Fram je prijavila dva projekta:

1. **obnovo športne dvorane v OŠ Fram** (delna zamenjava talne površine in obnova obstoječe, nabava in montaža športne opreme). Ocenjena vrednost investicije je 99.727,38 EUR z DDV,

2. **posodobitev zunanje večnamenske površine ob DTV Partizan Fram** (zamenjava obstoječe dotrajane športne površine, obnova ustrezne drenažne podlage in izvedba nove zunanje finalne EPDM podlage za izvajanje različnih športnih aktivnosti, dobava in namestitev novih košev za košarko, vratnic in varo-

valnih ograj). Ocenjena vrednost investicije je 99.552 EUR z DDV.

V mesecu avgustu smo od Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport prejeli odločbi, v katerih je zapisano, da se vlogam na javni razpis ugotovi in dodeli naslednje:

1. obnova športne dvorane v OŠ Fram do 50.000,00 EUR upravičenih sredstev;
2. posodobitev zunanje večnamenske površine ob DTV Partizan Fram do 43.220,70 EUR upravičenih sredstev.

Aktivnosti so že v teku.

O poteku investicij in končnih rezultatih bomo obvestili v naslednji številki novic.

Investicije v gradu Rače

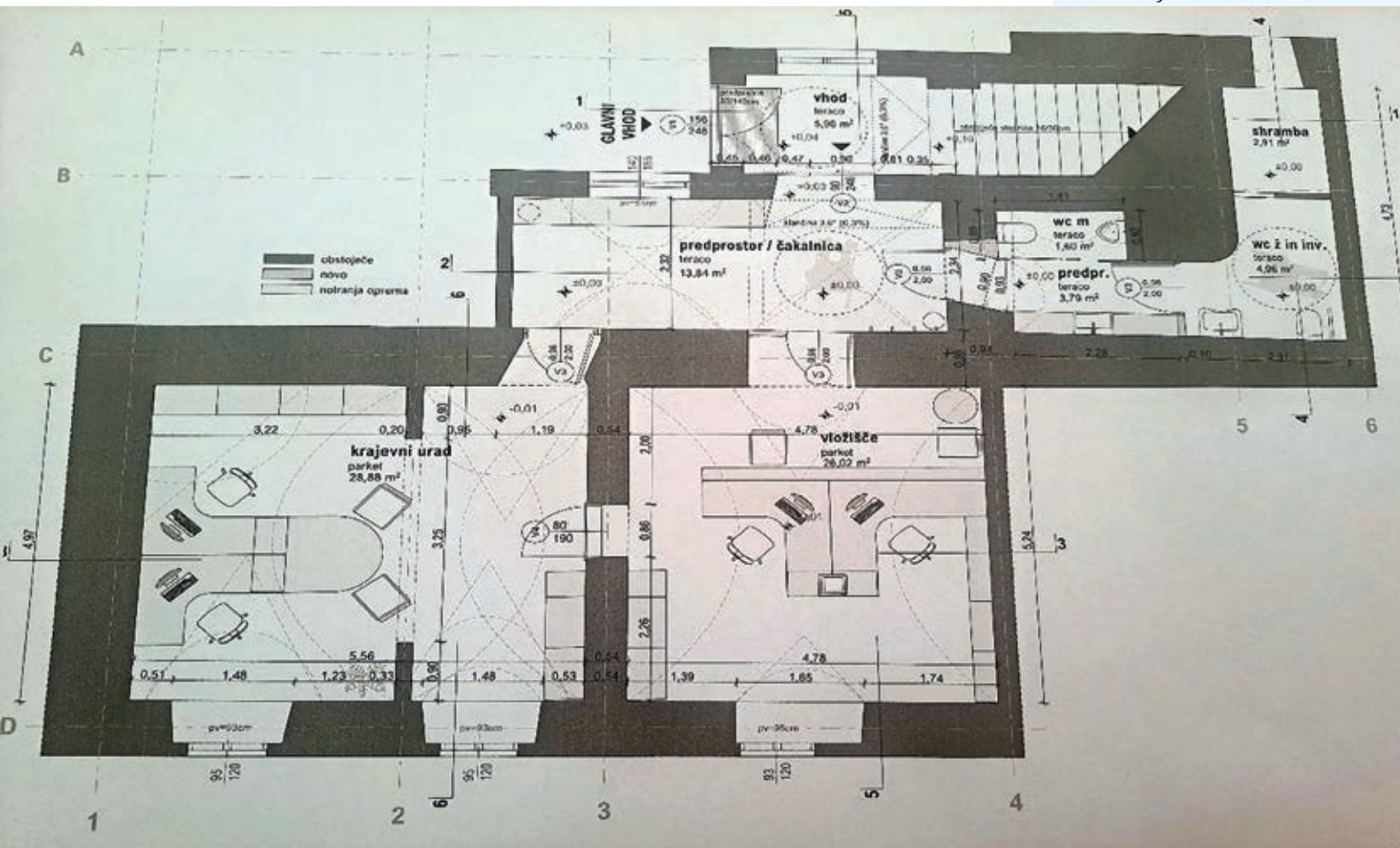
V proračunu za leto 2023 smo načrtovali ureditev servirne kuhinje, ki bo stala ob promocijsko-degustacijskem prostoru – VTC 17. Gradbeno obrtniška dela smo v prvi polovici leta 2023 že izvedli. Nabavili smo tudi že opremo. V jesenskem času pa nas čakajo zaključna dela z ustrezno postavitvijo in tehnični pregled naprav, aparatov ter druge ustrezne opreme.

Ureditev Krajevnega urada Rače in vložišča Občine Rače – Fram v pritličnem delu gradu Rače

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov določa, da morajo biti vse stavbe v javni rabi do konca leta 2025 dostopne gibalno in senzorno oviranim osebam.

V občini smo se že pred napovedano uveljavitvijo novih pravnih norm zavedali, da so upravni prostori občine Rače - Fram in Krajevnega urada Rače težje dostopni. Nova regulativa nam je tako dala samo še dodaten veter v jadra pri iskanju novi prostorov, ki bodo zagotavljali lažji in prijaznejši obisk. Kljub temu zagotovitev novih prostorov ni bila tako enostavna kot bi si želeli. Najprej je bilo potrebno zagotoviti nadomestno stanovanje dolgoletnemu najemniku neprofitnega stanovanja, preselitev najemnika, ureditev projektne dokumentacije in pridobitev soglasja za posege v objekt, ki ga je Zavod za varstvo kulturne dediščine kategoriziral kot sakralnega. Vse naštetje mejnike smo seveda uspešno premostili in pričeli z gradbenimi deli, ki bi se po zastavljeni časovnici morala končati konec letošnjega koledarskega leta.

Mateja Frešer

SAJ NI RES, PA JE

Vrečka s kuhinjskimi odpadki odvržena na zelenici ob cesti pri gradu Rače

Na lokaciji Križne poti v Račah, nam je neznan storilec žal že večkrat odstranil montažne hitrostne ovire iz vozišča.

Hitrostne ovire so nameščene z namenom povečanja varnosti v cestnem prometu zato apeliram na storilca, da jih naj ne odstranjuje več v izogib kazenskemu pregonu.

Gregor Ovnik

Marjetka Kristl

AKCIJA ZBIRANJA NEVARNIH ODPADKOV 2023

PREMIČNA ZBIRALNICA!

Zbiranje nevarnih odpadkov poteka v premični zbiralnici, ki je primerna in opremljena za ločeno zbiranje nevarnih odpadkov.

KAJ SO NEVARNI ODPADKI?

Nevarni odpadki so tisti odpadki, ki imajo eno ali več lastnosti nevarnih snovi in jih ni dovoljeno odlagati skupaj s gospodinjskimi odpadki.

ZAKAJ JE POMEMBNO LOČENO ZBIRANJE ODPADKOV?

Z nepremišljenim in nepravilnim odlaganjem nevarnih odpadkov lahko povzročimo hudo škodo – zastupimo okolje in ogrozimo lastno zdravje ter zdravje drugih. Baterije, embalaže čistil in barv ter pesticidi lahko močno onesnažijo podtalnico, vir naše pitne vode. Pomembno je, da se nevarni odpadki med seboj ne mešajo, saj lahko pride do nepredvidene reakcije med različnimi snovmi.

NEPORABLJENA KOZMETIKA

PESTICIDI

NEPORABLJENA ČISTILA

AKUMULATORJI

ZDRAVILA

SILIKONI

SPREJI IN RAZPRŠILA

ZAŠČITNI PREMAZI

OLJNI FILTRI

RAZREDČILA
IN TOPILA

MOTORNA OLJA

BATERIJE

UMAZANA EMBALAŽA

BARVE

NASVETI ZA RAVNANJE Z NEVARNIMI ODPADKI:

1. Nevarni odpadki morajo biti predani v originalni zaprti embalaži, da se prepreči morebitno mešanje nevarnih snovi;
2. Nevarnih odpadkov **nikoli ne odstranjujemo ali uničujemo na kakršenkoli drugačen način** kot le v organiziranih akcijah;
3. Pri oddaji nevarnih odpadkov je potrebno upoštevati navodila pooblaščenih oseb, ki odpadke prevzema.

Odpadke prinesite ločeno po skupinah: ZDRAVILA (TABLETE) PRINESITE BREZ KARTONSKE ALI STEKLENE EMBALAŽE, tekoče odpadke prinesite v zaprtih nepovratnih posodah, injekcijske igle prinesite v trdi zaprti posodi (zaradi nevarnosti poškodb pri sortiranju). Motorna olja se v akciji sprejemajo samo v nepovratni posodi do max. 20 l.

RAZPORED LOKACIJ IN ČASA ZBIRANJA:

DATUM	KS/OBČINA	LOKACIJA ZBIRANJA	URA
sobota, 23. 9. 2023	OBČINA RAČE - FRAM OBČINA RAČE - FRAM	- parkirišče pri bivšem Pinus Rače - spodnje parkirišče pri pokopališču	8 ⁰⁰ - 11 ⁰⁰ 12 ⁰⁰ - 14 ⁰⁰

NEVARNO OKOLJU... VARNO K NAM!
ODDAJA NEVARNIH ODPADKOV VELJA SAMO ZA GOSPODINJSTVA
IN JE BREZPLAČNA! (OB DOKAZILU)

www.komunala-slb.si

službi okolja

Če človek z zaupanjem sledi svojim sanjam
in se trudi živeti, tako kot si je zamislil,
bo doživel uspeh, ki si ga ni mogel prej
niti predstavljati.

Henry David Thoreau

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Našim dijakom in študentom ponovno zagotavljamo občinske žepnine, letos 600 EUR letno

Občinsko žepnino letos povečujemo od 50 na 60 EUR mesečno (600 EUR letno). Ne dvomimo, da bo ta podatek razveselil veliko mladih in njihovih staršev, predvsem pa tako enim kot drugim pomagal omiliti finančne zagate, ki so pogosta obremenjujoča spremljevalna okoliščina izobraževanja dijakov in študentov.

Ko boste septembrske Novice prejeli v vaše domove, bo zbiranje vlog za občinske žepnine, ki jih Občina Rače – Fram že vrsto let dodeljuje vsem dijakom in študentom (upoštevajo se le določene starostne omejitve) s stalnim prebivališčem na območju naše občine, za dijake že zaključeno. Pred nami je le še zbiranje vlog študentov (vloge dostopna na sedežu Občine Rače – Fram ter na spletni strani www.race-fram.si, pod rubriko Vloge in obrazci). Ti morajo svojo vlogo zaradi dodelitve šifre, pod katero bodo upravičenci navedeni v skupni odločbi, prinesiti osebno Vloge za študente bomo, kot je bilo navedeno že v javnem razpisu (objavljen je bil v junijski izdaji Novic ter na naši spletni strani, pod rubriko Javni razpisi), zbirali od 25. septembra do vključno 9. oktobra 2023.

Vse študente, kandidate za uveljavitev občinske žepnine (ta bo vsem upravičencem pripadala v višini 60 EUR me-

sečno za deset mesecev v letu) prosimo, da pred oddaje vloge slednjo pravilno izpolnijo in priložijo vsa ustrezna dokazila.

Skupna odločba za dijake bo objavljena na naši spletni strani in na oglasni deski, najkasneje do 22. septembra 2023, za študente pa do 27. oktobra 2023.

Glede na dosedanje zbrane podatke pričakujemo letos okoli 480 upravičencev, kar pomeni, da bomo v obdobju šolskega leta 2023/24 iz občinskega proračuna za žepnine namenili okoli 285.000 EUR.

Sabina Gril

Podelitev županovih zlatih petic devetošolcem

V času praznovanja letošnjega občinskega praznika Občine Rače - Fram se je na občini dogajalo veliko sprememb. Ko smo se tako iznenada poslovili od dolgoletnega župana Branka Ledineka, je vodenje občine prevzel podžupan Sebastijan Soršak, sledile pa so nadomestne

volitve za novega župana. V nenadno nastali situaciji smo se spraševali kako, če sploh, izpeljati praznovanje v naši občini. Razpravljali smo o različnih možnih variantah in se na koncu odločili, da letos »prepustimo« vaje lokalnim društvom. Le ta so za občane pripravi-

la različne kulturne prireditve, krajše dogodke in družabna ter športna srečanja. Za vsakogar nekaj zanimivega. Osrednje, tokrat že 24. proslave v organizaciji občinske uprave Občine Rače – Fram, letos nismo izpeljali v takšnem obsegu kot doslej.

Nikakor pa nismo pozabili na naše najuspešnejše devetošolce, katerim je novo izvoljeni župan Samo Rajšp na krajši slovesnosti podelil 27 zlatih petic. Prejemniki zlatih petic iz Osnovne šole Fram so bili: David Ferš, Brina Helbl, Zala Klavž, Katarina Mlakar, Žana Papež, Neja Petrovič, Jaša Šoba, Izza Vračko Wutt, Matija Živko in Rok Žura. Iz Osnovne šole Rače pa so petice prejeli: Žiga Florjančič, Zala Kereži, Žiga Krevh, Iza Marčič, Maj Mešl, Ana Katarina Napast, Filip Pernat, Filip Vek, Maša Doberšek, Filip Falež, Nika Gselman, Karuna Hribar, Filip Jovanović, Gašper Pesek, Luka Podplatnik, David Reljič in Matic Modrijančič.

Vsem odličnjakom iskreno čestitamo ter jim želimo veliko uspehov na njihovi nadaljnji poti v življenje..

Na svečanosti je zapel MePZ KKID Sv. Jožefa Delavca Rače. Pevke in pevci radi prebirajo pesmi in misli Ferija Lainščka, priznanega pisatelja, pesnika, scenarista in dramatika ter avtorja številnih besedil slovenskih pevcev in skupin, ki jih radi vključijo v svoj repertoar. Program sta popestrila Tjaša Hameršak, študentka Konservatorija za glasbo in balet Maribor in Klemen Hameršak, ki obiskuje Glasbeno in baletno

šolo Antona Martina Slomška.

Vsem lokalnim društvom izrekamo iskreno zahvalo za vsako prireditev in dogajanje posebej, ki so ga organizirali v okviru letošnjega občinskega praznika.

Naj zaključim z mislijo, ki jo želim deliti z vsemi vami:

*»Sreča ni v glavi in ne v daljavi,
ne pod palcem skriti zaklad.
Sreča je, ko se delo dobro opravi
in ko imaš nekoga rad.«*

Marjetka Kristl

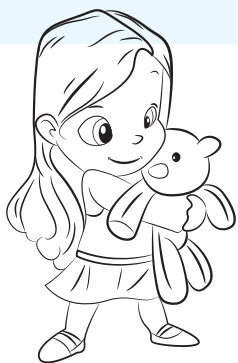

Novo šolsko leto se je začelo tudi za vrtca v naši občini

V Občini Rače - Fram se že veselimo novega šolskega leta 2023/2024, na katerega so v obeh šolah dobro pripravljene, oba vrtca pa sta polno zasedena. V vrtca smo sprejeli številne nove otroke, in sicer 40 otrok v Vrtec Fram in 42 otrok v Vrtec pri OŠ Rače, skupaj 82 otrok. Števke za novo šolsko leto so tako zgovoren pokazatelj, kako se naša občina trudi zagotoviti ugodne razmere za bivanje, kakovostno vzgojo in varstvo naših najmlajših občanov.

Vrtec Fram je v novem šolskem letu oblikoval 9 oddelkov, v katere je sprejetih 176 predšolskih otrok, Vrtec pri OŠ Rače pa je za novo šolsko leto oblikoval 11 oddelkov, v katere je vključen 201 predšolski otrok, skupaj je tako v oba vrtca v občini vključenih 377 otrok.

Izjemno smo ponosni na to, da smo lahko v vrtec sprejeli vse otroke, ki so naši občani, in so z 1. 9. 2023 izpolnjevali pogoje za vpis v vrtec. To je rezultat kontinuiranega dela in predanosti vseh, ki sodelujejo v procesu vključevanja otrok v vrtce, in to vse z namenom, da se zagotovi čim boljše okolje za rast in razvoj naših otrok.

Poleg tega smo oblikovali še centralni čakalni seznam za otroke, ki niso bili sprejeti v vrtec. Na tem seznamu ni nobenega otroka s stalnim prebivališčem v Občini Rače - Fram, za katerega so starši pravočasno oddali vlogo in s 1. 9. 2023 izpolnjuje pogoje za sprejem v vrtec. To pomeni, da smo uspešno zadovoljili potrebe vseh naših mladih družin, ki so želele vpisati svoje otroke v naša vrtca. Na centralnem čakalnem seznamu

je trenutno še 19 otrok, od katerih pa samo eden izpolnjuje pogoje za vpis v vrtec s 1. 9. 2023, vendar pa niti otrok, niti starši niso naši občani. Vsi ostali otroci s čakalnega seznama bodo pogoje za vpis izpolnili kasneje. Upamo, da se bo morda med šolskim letom sprostilo kakšno mesto in bomo tudi tem otrokom lahko zagotovili varstvo v vrtcu.

V Občini Rače - Fram se zavedamo, kako pomembno je zagotoviti kakovostno izobraževanje in skrb za naše najmlajše generacije. Z veseljem se bomo še naprej trudili, da bodo naši vrtci ostali varna, spodbudna in ljubeča okolja, kjer se otroci lahko razvijajo in učijo ter gradijo trdne temelje za svojo prihodnost.

Zahvaljujemo se staršem za zaupanje in sodelovanje ter želimo vsem otrokom uspešno in veselo novo šolsko leto!

Še misel o otrocih

Otrok lahko odraslega nauči tri stvari:

da je srečen brez razloga,

da je vedno radoveden in

da se za nekaj neumorno bori.

(Paolo Coelho)

Anja Čelan

Prvi šolski dan za prvošolčke v OŠ Rače in OŠ Fram: Novi začetki za naše najmlajše učence

Septembrski prvi dan šole je za mnoge otroke poseben trenutek, ki ga bodo nosili v svojem spominu vse življenje. V Občini Rače-Fram je bil ta dan še posebej čaroben, saj so se prvošolčki iz OŠ Rače in OŠ Fram pridružili šolski skupnosti. Z zanimanjem smo opazovali kako so se otroci v obeh šolah odpravili na svojo prvo učno pot.

Sprejem v OŠ Rače:

Prvošolčke OŠ Rače so pred šolo pozdravili baloni in velik napis, otroci pa so se skupaj s starši zbrali v telovadnici Osnovne šole Rače, kjer so jim zbrani zaželeli dobrodošlico. Nagovoril jih je ravnatelj OŠ Rače g. Rolando Lašič, dobrodošlico pa jim je izrazil tudi župan Občine Rače - Fram g. Samo Rajšp, ki jim je izrekel tudi nekaj spodbudnih besed. Prvošolci so si nato ogledali predstavo Mavrične čaravnice, po

predstavi pa so skupaj z velikimi prijatelji iz osmega razreda, ob spremstvu učiteljic, odšli v razred.

Anja Čelan

Sprejem v OŠ Fram:

Tudi OŠ Fram se ni izognila čarobnosti prvega šolskega dne. Prvošolci so v šolo prišli v družbi svojih ponosnih staršev, ki so jih pospremili do šolskih vrat. Na novo urejenem šolskem dvorišču je otroke pričakala skupina učiteljev in vzgojiteljev z ravnateljico go. Vesno Lešnik, ki jih je pozdravila, nato pa besedo predala še županu g. Rajšpu, ki je prvošolčkom zaželel uspešno in veselo šolsko leto. Skupaj z učitelji in starši so si otroci nato ogledali lutkovno predstavo ter poiskali pot do svojega razreda.

Prvi šolski dan je minil v sproščenem vzdušju, obe šolski praznovanji pa sta poudarili pomembnost skupnosti, sprejemanja in prijateljstva. Otroci tako počasi spoznavajo, da so del velike šolske družine, ki jih bo podpirala in spodbujala v vseh njihovih prizadevanjih. Prvi šolski dan je prvi korak na poti do novih znanj, veščin in prijateljstev, ki so jih otroci v višjih razredih že osvojili.

Občina Rače-Fram si prizadeva, da bi bila šolska pot vseh otrok čim bolj uspešna in prijetna, hkrati pa se veselimo spremljanja napredka in uspehov naših prvošolcev skozi celotno šolsko leto.

Otrokom želimo uspešno in srečno šolsko leto, polno raziskovanja in odkrivanja!

Anja Čelan

Najboljša učna krivulja je prijazen nasmeh.

Douglas Pagels

Obnovljena najstarejša slovenska Oljarna Fram odprla svoja vrata

V četrtek 8. junija je bilo v Framu odprtje obnovljene stare oljarne, ki se ponša z več kot 270-letno tradicijo proizvodnje bučnega olja.

Tradicija proizvodnje bučnega olja iz domačih semen lastne proizvodnje sega v leto 1750 in se ohranja še danes. Mogočna stavba v središču Frama je kot objekt stavbne in tehniške kulturne dediščine obnovljena in urejena v muzej oljarstva, hkrati pa je promocijski in degustacijski prostor z lokalnimi proizvodi ter turistično ponudbo. Temnozeleno bučno olje je

žlahtna začimba, ki ima čudovito aromo in je prav posebnega okusa.

Oljarna Fram in Občina Rače - Fram sta skupaj s partnerji Kmetijsko zadruzo Rače in Društvom vinogradnikov Rače - Fram zasnovali LAS projekt z naslovom "Tehniška dediščina – oživitev najstarejše slovenske oljarne (Oljarna Fram – 270 let)", ki smo ga uspešno prijavi na 4. Javni razpis lokalne akcijske skupine LAS Dobro za nas v okviru sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. Predmet projektne investicije je bila obnova objekta stare oljarne: obnovili so stavbo, ostrešje, kritino, fasado, zamenjali stavbno pohištvo, restavrirali šest starih še delujočih strojev in naprav za proizvodnjo bučnega olja in uredili del prostorov v muzej oljarstva ter promocijsko degustacijski prostor (40 m²) s trgovino lokalnih proizvodov in turistično ponudbo. Projekt obnove je zasnoval, vodil in izvrstno opravil arhitekt Matej Lampič. Dela so potekala pod nadzorom mariborske enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Obnova je bila dolgotrajna in zaključena letos maja. Skupni stroški obnove oljarne so znašali preko 177 tisoč evrov, za projekt pa so pridobili 67 tisoč evrov nepovratnih sredstev LAS Dobro za nas.

V sklopu projekta bo Oljarna Fram vsako leto organizirala dogodek Dan odprtih vrat s promocijsko degustacijskimi aktivnostmi in prikazom tehniške dediščine širši javnosti.

Žan Zajc, Tanja Kosi

Občina Rače – Fram je kot partner v projektu prenovila in ponatisnila promocijsko turistično zloženko Turistična ponudba Rače - Fram, 1000 izvodov brošur v slovenskem jeziku in 500 izvodov brošur v angleškem jeziku. Izvedene vsebine ostalih projektnih partnerjev so bile izobraževalno-promocijske aktivnosti.

Partnerji so k projektu pristopili z namenom, da povežejo in izboljšajo ponudbo lokalnih proizvodov z obstoječo turistično ponudbo na skupnem razstavnem in prodajnem prostoru v objektu tehniške in stavbne dediščine ter nesnovne kulturne dediščine v evropskem merilu.

Na takšen način občina Rače - Fram aktivno in učinkovito promovira in trži lokalno samooskrbo in turistično ponudbo občine Rače - Fram.

Tanja KOSI

POSLOVNI PARTNERJI IN DRUGI ZA VAS

Za organizatorje javnih prireditev so bile s 1.1.2023 uvedene spremembe pri ponujanju hrane in pijače

Spremembe prinaša nova Uredba o zmanjševanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov na okolje.

Naj spomnimo, da je z 29. 10. 2022 stopila v veljavo Uredba o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov na okolje (v nadaljevanju Uredba), ki med drugim predpisuje proizvajalčevo razširjeno odgovornost za naslednje izdelke:

- lončki za pijačo (vključno z njihovimi pokrovčki in zamški),
- posode za živila,
- zavitki in ovoji,
- lahke plastične nosilne vrečke,
- vsebniki za pijačo (do 3 litrov),
- baloni,
- vlažilni robčki,
- tobačni filtri s filtri in filtri, ki se tržijo za uporabo s tobačnimi izdelki,
- ribolovno orodje.

Uredba spodbuja prehod na krožno gospodarstvo z inovativnimi in trajnostnimi poslovnimi modeli, proizvodi in materiali ter s tem prispeva tudi k učinkovitemu delovanju notranjega trga.

Uredba prinaša mnoge novosti, cilje in ukrepe za različne deležnike. V nekaterih določbah, so stopile v veljavo s 1.1.2023, Uredba posebej nagovarja organizatorje javnih prireditev, ki bodo morali skladno z uredbo izvajati določene ukrepe.

Katere novosti prinaša Uredba za organizatorje javnih prireditev?

Za namene doseganja cilja zmanjševanja porabe zgoraj navedenih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, če to dopuščajo okoliščine dogodka in kjer je to iz higienskih razlogov možno, **morajo organizatorji javnih prireditev sprejeti ukrepe:**

- na javni prireditvi, kjer se ponujata pijača in hrana, se na mestu strežbe zagotovi uporaba alternativnih proizvodov, ki se lahko večkrat uporabijo, ali proizvodov, ki vsebujejo manj ali nič plastike, lahko tudi z možnostjo uporabe depozitnega načina vračanja rabljenega proizvoda;
- omogočiti, da k ponudniku pijač in hrane obiskovalci javne prireditve lahko prinesejo svoj lonček za pijačo ali posodico za hrano za večkratno uporabo;
- ozavestiti o ukrepih iz 1. in 2. točke tega odstavka pred in med prireditvijo.

Ponudnik hrane in pijače mora zmanjšati ponudbo plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in jih nadomeščati z alternativnimi proizvodi, ki se lahko večkrat uporabijo, ali proizvodi, ki vsebujejo manj ali nič plastike, lahko tudi z možnostjo uporabe depozitnega načina vračanja rabljenega proizvoda, ali uporabo lastnega. Potrebno je obveščati potrošnike o ponudbi alternativnih proizvodov in ozavestiti o vplivih smetenja na okolje s plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo.

Nedvomno moramo družba kot celota stremeti k zmanjševanju kakršnihkoli odpadkov. Ker pa so eden izmed največjih okoljskih problemov ravno plastični odpadki, se je potrebno tega problema lotiti celostno, na vseh področjih in z vključitvijo vseh deležnikov. Tudi pri organiziranju javnih prireditev smo v zadnjih letih priča mnogim primerom dobre prakse trajnostnega razmišljanja. Vendar so potrebni dodatni koraki v tej smeri tako, da bodo plastični lončki, pribor, krožniki le še preteklost.

Vsebinsko Uredbe si lahko preberete tukaj. (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED8415>)

Andreja Kavaš

Strokovna sodelavka SSVO
Skupna občinska uprava Maribor

Vir: <https://www.embalazna-shema.si/novice/sprejeta-tudi-uredba-o-zmanjsevanju-vpliva-nekaterih-plasticnih-proizvodov-na-okolje>

Nov javni poziv občanom za kreditiranje okoljskih naložb

Ugodnejša kreditiranja

Javni poziv za **kreditiranje okoljskih naložb občanov** (700B23) nadaljuje program dodeljevanja ugodnih kreditov Eko sklada za financiranje okoljskih naložb občanov. Nameni okoljskih naložb, za katere je mogoče pridobiti kredit, so enaki kot v predhodnih javnih pozivih. **Spreminja pa se obrestna mera**, in sicer se je znižani spremenljivi obrestni meri kot druga izbirna možnost dodala še fiksna obrestna mera. **Javni poziv še naprej poleg kredita omogoča tudi sočasno pridobitev nepovratne finančne spodbude.**

Za kreditiranje občanov je na voljo 15 milijonov EUR sredstev.

Predmet javnega poziva 700B23 je ugodno kreditiranje okoljskih naložb občanov, ki zajemajo enega ali več navedenih ukrepov:

- A. vgradnja naprav in sistemov za učinkovito ogrevanje in prezračevanje prostorov ter pripravo tople vode,
- B. vgradnja naprav in sistemov za povečanje rabe obnovljivih virov energije za ogrevanje prostorov in pripravo tople vode,
- C. vgradnja naprav za proizvodnjo, soproizvodnost ali hrambo električne energije,
- D. zmanjšanje toplotnih izgub toplotnega ovoja stavb,
- E. gradnja ali nakup skoraj nič-energijskih stanovanjskih stavb,
- F. nakup energijsko učinkovitih gospodinjskih aparatov,
- G. nakup okolju prijaznih vozil,
- H. odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda,
- I. nadomeščanje materialov, ki vsebujejo nevarne snovi, in ravnanje z biološko razgradljivimi odpadki iz gospodinjstva,
- J. učinkovita raba vodnih virov,
- K. oskrba s pitno vodo.

Največja sprememba v novem javnem pozivu je, **da občan lahko izbira med spremenljivo obrestno mero**, definirano kot trimesečni EURIBOR + 1,0%, ki je za 0,3 odstotne točke nižja kot v preteklem javnem pozivu, **in fiksno obrestno mero** v višini 2,8%. Fiksna obrestna mera je v pozivu dodana kot ukrep k zagotavljanju stabilnejšega okolja za zadolževanje občanov. Kreditorejmalcem je dodatno omogočena pravica, da **v času odplačila kredita zamenjajo spremenljivo obrestno mero** za fiksno in obratno brez predhodnega pisnega soglasja zavarovalnice, če se ob zamenjavi obrestne mere zniža mesečni obrok odplačila kredita.

V novem javnem pozivu so **nižji stroški zavarovanja kreditov**, stroški sklepanja kreditnih pogodb in vodenja kreditov pa so nekoliko višji, tako da EOM za kredite s spremenljivo obrestno mero ostaja skoraj nespremenjen, za fiksno obrestno mero pa je zaradi nižje obrestne mere precej ugodnejši. Tako je za 10 letni kredit v višini 20.000 EUR s fiksno obrestno mero izračunan EOM 3,83%, s spremenljivo obrestno mero, pri 3-mesečnem EURIBOR-ju v višini 3,66% in pribitku v višini 1% pa je izračunana EOM 5,81%.

Z javnim pozivom se je **znižal tudi znesek minimalne kreditne sposobnosti kreditorejmalca**, kar pomeni, da bo več občanov kreditno sposobnih oziroma upravičenih do višjih zneskov kredita. Za upokojece, ki bodo s kreditom financirali ukrepe povezane z nepremičnino, pa je znesek minimalne kreditne sposobnosti še dodano znižan.

Odplačilna doba kredita znaša **največ 20 let**. Upravičena oseba lahko poleg kredita za posamezne ukrepe pridobi tudi nepovratno finančno spodbudo iz javnih pozivov Eko sklada za nepovratne finančne spodbude občanom.

Celoten javni poziv si lahko ogledate

TUKAJ

(<https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/objava/javni-poziv-700b23-kreditiranje-okoljskih-nalob>)

Vir: MOPE, Portal Energetika

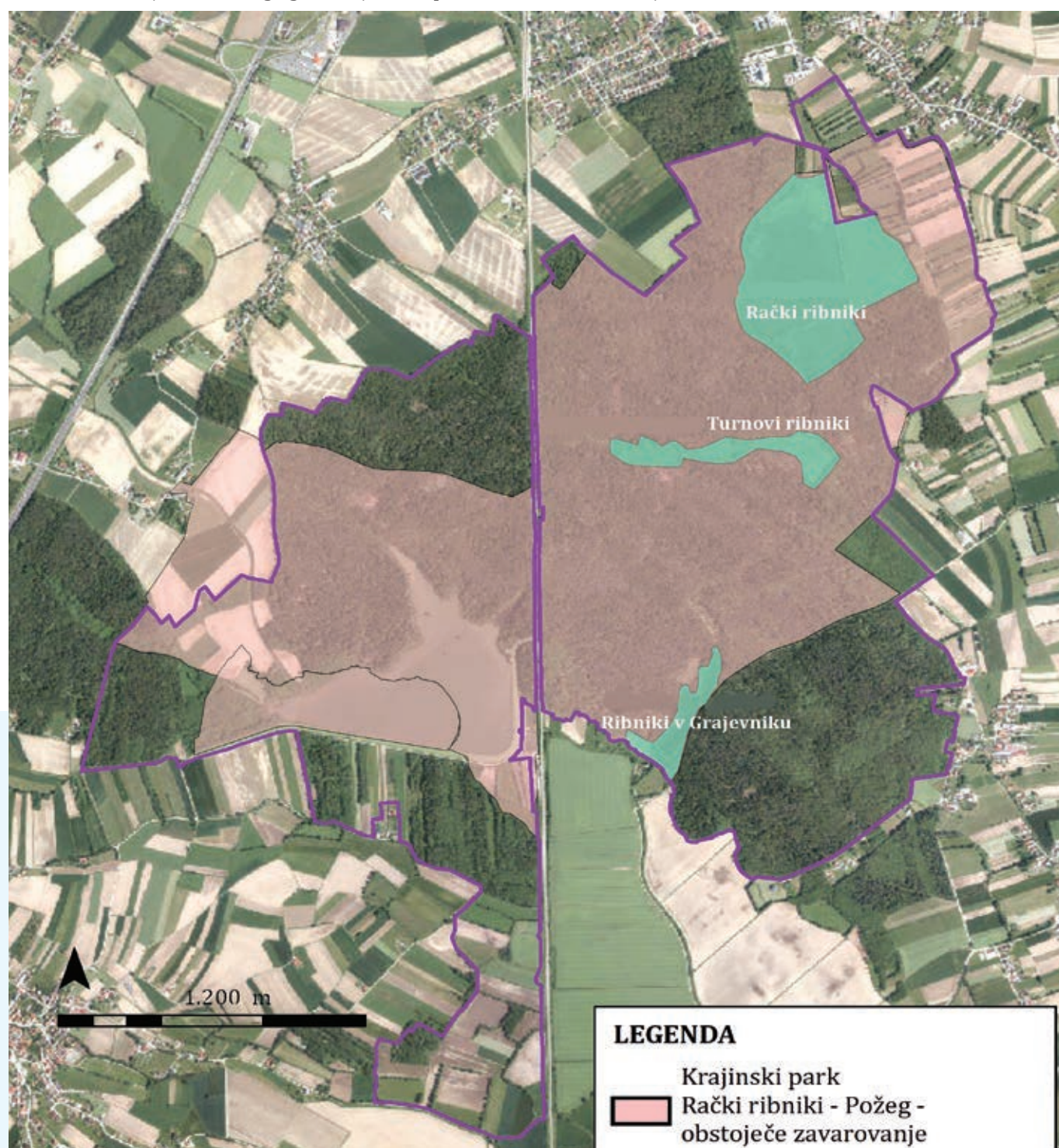
SKUPNA OBČINSKA UPRAVA
Skupna služba varstva okolja

Irena KOZAR

Projekt zagon bo v Krajinskem parku Rački ribniki-Požeg obnovil del vodnih objektov na Grajevniku

Zavarovano območje Krajinski park Rački ribniki- Požeg nedvomno pozna večina občanov Občine Rače-Fram. Območje je zavarovano od leta 1992 z občinskim odlokom nekdanje občine Maribor in poleg najbolj poznane velikega in malega ribnika ter ribnika Gajič – ti so priljubljeno mesto za rekreacijo, večerne sprehode, fotografiranje in še kaj - obsega še manjše nekdanje ribnike sredi gozda (Turnovi in Grajevnik), vodno akumulacijo Požeg in obsežno območje močvirnega gozda z jarki in potoki ter travnike z mejicami.

Območje sedanjega Krajinskega parka Rački ribniki-Požeg

Vse navedeno je območje izjemne biotske raznovrstnosti in zadnjih ostankov večjega kompleksa gozda ter ohranjene narave sredi intenzivnih kmetijskih obdelovalnih površin na Dravskem polju. Skrb za urejanje krajinskega parka ni le ohranitev življenjskih okolij redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, naravnih vrednot in območij Natura 2000, ampak tudi z ohranjeno naravo prispevati k blaženju in obvladovanju posledic podnebnih sprememb (kot so pogostejše poplave, suše, izjemni vetrovi...).

Žal pa se v naravi vsako leto bolj kaže, da območju krajinskega parka manjka dobro načrtovano upravljanje z naravnimi viri. Na primeru ribnikov v Grajevniku, kjer raste v Sloveniji izjemno redka vodna praprotnica – **štiriperesna marzilka** (*Marsilea quadrifolia*) in **živi kačji pastir** **dristavični spreletavec** (*Leucorrhinia pectoralis*), se je v zadnjih nekaj letih to kazalo z nizko gladino vode oziroma okopnelostjo prvega in drugega ribnika v Grajevniku ter posledično zaraščenostjo in izgubo življenjskega prostora za prej omenjeni redki in zavarovani vrsti. Zagotovo so k temu pripomogle tudi ekstremne suše povezane s podnebnimi spremembami.

Z namenom dvigniti odpornost ekosistemov, mokrišč in gozdov, ki so najbolj pod pritiskom podnebnih sprememb, **Zavod Republike Slovenije za varstvo narave na območju Krajinskega parka Rački ribniki-Požeg med septembrom 2022 in aprilom 2024 izvaja projekt ZAGON – Znanje za gospodaren odnos do narave**. Projekt ZAGON sofinancirajo Islandija, Lihtenštajn in Norveška s sredstvi Finančnega mehanizma EGP v višini 1.199.389,00 EUR. Projekt poleg območja na Račkih ribnikih obsega še druga izbrana projektna območja Natura 2000: Krajinski park Radensko polje, Menina planina in Grintovci (Turnovka, Raduha in Podolševa). Vodilni partner projekta je Občina Grosuplje, projektni partnerji pa so še Krajinski park Radensko polje, Gozdarski inštitut Slovenije, Zavod za gozdove in partner iz Norveške - Visoka šola za zeleni razvoj / University College for Green Development (NOR).

V občini Rače-Fram bomo v sklopu projekta ZAGON na območju Krajinskega parka Rački ribniki-Požeg obnovili nedelujoča pregradna nasipa s prelivnima objektoma (menihom) pod Grajevnikom 1 in Grajevnikom 2 ter delno odstranili vrbe v Grajevniku 2, s katerimi se je ribnik začel zaraščati. Začetek del na terenu je predviden letos jeseni. S tem ukrepom bomo omogočili zadrževanje stalne zadostne količine vode v ribnikih in na ta način ponovno vzpostavili ugodne ekološke razmere za mednarodno varovane vrste (**štiriperesno marzilko, dristavičnega spreletavca...**), hkrati pa povečali habitat tudi drugim ogroženim organizmom, katerih razvoj je nujno povezan z vodo (pomembno mrestišče dvoživk, kačji pastirji, hrošči...). Prav tako bo v projektu izdelan izobraževalni list za prepoznavanje pogostih rastlin in živali mokrišč in gozdov krajinskega parka, ki bo namenjen šolarjem in obiskovalcem parka, izvedeni bosta dve delavnici na temo ekosistemskih storitev in ustrezno upravljanje območja ter izdelan osnutek načrta upravljanja za Krajinski park Rački ribniki - Požeg.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Krajinski park Rački ribniki – Požeg GOZDOVI z Grajevnikom <i>Ali veš, da ...</i>		 Hrast dob	 Rdeči bor	... drevesa za rast ne potrebujejo človeka, nujno pa rabijo sonce, vodo, zrak? Človek darove narave - les izkorišča za kurivo, pohištvo, druge ekonomske koristi ...
 Dristavični spreletavec	... so v gozdu krajinskega parka tudi manjše stojišče vode, ki jih imenujemo ribniki v Grajevniku? Kljub imenu ribe niso zaželeni, saj ogrožajo redke vrste.	 Štiriperesna marzilka	 Navadna krasčica	 Rogač
... so priljubljen prostor za rekreacijo in sprostitve? To pozitivno vpliva na psihično in fizično zdravje ljudi.	 Hrčič urh	... so dom različnim živalim in rastlinam? Nekatere od njih so zelo redke in ogrožene ter so zato zavarovane.	 Črna škrdla	 Delljenolistna rudbekija
 Pleščica	... zmanjšujejo segrevanje tal in skladiščijo ogljikov dioksid? To blaži podnebne spremembe.	 Rumeni blatnik	 Šahalinski drenik	... z vnosem STOP invazivnih tujerodnih vrst človek ruši naravno ravnovesje?

Konec julija 2023 pa smo na območju ribnikov Grajevnik skupaj z lastnikom že **izvedli delovno akcijo odstranjevanja invazivnih rastlin – navadne barvilnice in sahalinskega dresnika**, ki ogrožata domorodno rastlinstvo.

Projekt ZAGON bo podpora procesu priprave oziroma novelacije zavarovanja, ki ga država pripravlja skupaj z Občinama Rače-Fram in Občino Slovenska Bistrica.

Monika Podgorelec
Zavod RS za varstvo narave,
Območna enota Maribor

Delovna akcija odstranjevanja invazivne tujerodne navadne barvilnice ob Grajevniku.

Srčna ekipa Centra za pomoč na domu Maribor - za vas izvajamo pomoč na domu vse dni v letu

Center za pomoč
na domu Maribor

Pomoč na domu je storitev, namenjena upravičencem, ki potrebujejo oskrbo in podporo v udobju svojega doma in se vzpenja kot ključni gradnik za ohranjanje samostojnosti ter spodbujanje kakovosti življenja. Gre za več kot le storitev, je popotovanje, ki odpira vrata dostojanstveni prihodnosti in se dotika različnih vidikov življenja vsakega posameznika, vključno z osebno nego, gospodinjstskimi opravili in nenazadnje nudi čustveno podporo. Vse te storitve izvajamo tudi na območju občine Rače - Fram, s katero zavod skupaj kreira mozaik oskrbe občanov in občank že vrsto let.

Zaposleni na Centru za pomoč na domu Maribor sledimo individualnemu pristopu in skozi svoje delo izražamo poleg strokovne usposobljenosti, tudi toplino in človeško povezanost. Na ta način omogočamo, da lahko starejši v svojem domačem okolju ohranjajo vsakodnevne radosti in smisel za družbeno povezanost.

Srce zavoda predstavljajo socialne oskrbovalke, ki z vso srčnostjo, strokovnostjo in socialnimi veščinami izvajajo oskrbo za občane občine Rače - Fram vse dni v tednu. Pravočasno prepoznavanje potreb je ključno, zato izvajanje pomoči poteka na način prilagoditve potrebam vsakega občana in oblikovanju osebnega načrta. Za vse občane, ki pomoč potrebujejo, si prizadevamo zagotoviti

celotno in kakovostno oskrbo.

Za vas smo dosegljivi na številki 02/235-05-20 ali preko elektronske pošte info@pomocnadomu.eu

Nina Pleteršek
mag. zak. in druž. štud., vodja strokovne službe

AKTIVNOSTI NAŠIH VRTCEV IN ŠOL

OSNOVNA ŠOLA RAČE

150 let šolstva v Račah

V letu 2023 praznujemo pomemben jubilej, 150-letnico šolstva v Račah. Takrat se je začelo organizirano javno šolstvo v Račah. Vseskozi je ohranjalo osnovno poslanstvo - v domačem kraju nuditi osnovno izobrazbo - in bilo vseskozi tesno povezano z življenjem v kraju Rače. Leta 1873 je bila slovesna otvoritev enorazredne šole v Račah. Pouk je potekal v hiši trgovca Franza Botheja. Vanjo je bilo vpisanih 106 učencev, ki jih je poučeval učitelj Janez Muršec. Danes je vpisanih v šolo 403 učencev, zaposlenih pa je 44 učiteljev in strokovnih delavcev.

Leta 1893 so v Račah zgradili šolsko poslopje. Šola se je imenovala Dvorazredna splošna ljudska šola v Račem – Zweiklassige Allgemeine Volksschule Kranichsfeld.

Najpomembnejša prelomnica povojnega razvoja osnovnega šolstva je bila šolska reforma leta 1958, ki je prinesla v Rače združitev osnovne šole in nižje gimnazije v osemletko. Dogradili so obstoječo šolsko zgradbo. Otvoritev prizidka je bila 29. oktobra 1961, v njem je bilo prostora za šest učilnic in prostorno kolesarnico. Pridne

Zgradba ljudske šole v Račah leta 1893

Vir: Zasebni arhiv Franca Pajtlerja

roke voljnih učencev, staršev in učiteljev so uredile okolišje, da je šola v središču Rač dobila podobo vzorne urejenosti.

Naslednja večja dograditev šole je bila leta 1979, sredstva zanj so bila zagotovljena s prvim mariborskim

Spomini na šolske dni

Vir: novinarji OŠ Rače

Spomini iz šolskih klopi

Vir: novinarji OŠ Rače

samoprispevkom. Šola je pridobila štiri učilnice s kabineti, jedilnico in telovadnico. Leta 1983 so šolo v Račah poimenovali po Lackovi četi. Šola se je odslej imenovala Osnovna šola Lackove čete Rače.

Leta 1990 so uvedli enoizmenski pouk za 380 učencev v 16. oddelkih. Učitelji so dobili veliko zbornico, knjižnica je imela večji prostor, urejena je bila učilnica za malo šolo. Šola je imela 7 specializiranih učilnic, tehnično delavnico, knjižnico s čitalnico, veliko telovadnico, jedilnico, kuhinjo, osem kabinetov za učitelje in računalniški kabinet.

Čas je tekel in v učni proces so kapljale premnoge novosti. Računalniki so vse bolj usvajali pouk. Začelo se je računalniško opismenjevanje otrok, ki so napredku hitro sledili, in učiteljev, ki so se na nove načine morali šele navaditi. V letu 2001 je za potrebe nastajajoče devetletke šola pridobila dve učilnici v mansardi, računalniško učilnico ter nekaj kabinetov.

Učenci so dobili novo učno tehnologijo in na razpolago so jim bile moderne učne metode. Leta 2007 je bila najprej zgrajena nova telovadnica, nato pa je bila še obnovljena šola, ki je danes moderna in vpeta v nov čas. Vse to smo sanjali in si dolgo želeli učitelji na naši stari šoli, na katero nas danes spominja pročelje starih minulih dni.

Praznovanje jubilejne obletnice - 150 let šolstva v Račah - je za vse izjemno pomemben dogodek, v ta namen so učenci v okviru dejavnosti Raziskujem zgodovino organizirali dve okrogli mizi. Prvo z naslovom »Spomini na šolske dni« so izvedli 6. aprila 2023 z nekdanjimi učenci, ki so danes zaposlenimi na šoli. Spomine na šolske dni so obujali današnji ravnatelj Rolando Lašič, učiteljice Janja Pučko, Kristina Milec, Jelka Trantura, Brigita Voga, Katja Stupan, Anita Strmšek, Marjana Falež, Martina Brodej, informatorka in spremljevalka učenki Martina Glušič, računovodja Benjamin Peršuh, Zlatka Mergeduš

in Brigita Gumzar, ki skrbita, da so šolski prostori čisti in urejeni. Z osebnimi zgodbami so se današnji učitelji razkrivali učencem in jim sporočili, da so tudi oni bili nekoč otroci, s strahovi in navihanostjo.

Druga okrogla miza z naslovom »Spomini na šolske klopi« je potekala 18. maja 2023 z nekdanjimi učenci naše šole, ki so danes uspešni posamezniki na različnih področjih. Predstavili so se gostje: Dejan Židan, Rosvita Pesek, Kristina Kočan, Alenka Dajčman, Nevenka Hameršak Gril, Matjaž Tomanič, Miha Gorjak, Marko Gorjak, Božo Frajman, Peter Fingušt, Helena Kodrič Mori, Martin Milec in Obert Pregl. Z osebnimi zgodbami so nekdanji učenci obujali prijetne spomine na življenje v šolskih klopih. Posebej pozorno smo prisluhnili učiteljici Mileni Žbogar, ki nam je zaupala spomine na učence, ki jih je sprejela v 1. razred v OŠ Podova ali v Račah. Gostje so si bili edini, da jih je bilo strah, ko so prvič prestopili šolski prag, v času šolanja je bilo tudi kdaj pa kdaj težko in naporno, a ko so zadnjič sedli v šolske klopi, so čutili grenkobo in potočili solzo ob slovesu.

Obe prireditve so povezovali učenci dejavnosti Raziskujem zgodovino v sodelovanju z učiteljicami dr. Ireno Markovič, Sabino Ozmec in Marijo Zavarnik ter ju še glasbeno obogatili pod vodstvom zborovodkinje Petre EfreMOV.

Ob koncu obeh prireditev so obiskovalce navdušili mladi igralci Gledališke skupine OŠ Rače pod mentorstvom Petre Pipenbaher.

dr. Irena Markovič

Gledališka skupina Osnovne šole Rače

PA - RA - RA - RA ponovno zlata

Zakaj hrepenimo po popolnosti? Zakaj zmeraj nekaj iščemo? Zakaj nismo srečni v trenutku? Takšni pač smo, kaj ne?! ... in se predamo – usodi. Modrost starca, ki vse to posluša, pravi, da ima vsak v sebi vsaj košček dobrega, uspešnega.

V letošnjem šolskem letu je gledališka skupina PA - RA - RA - RA pripravila dve predstavi. Starejša skupina (Leila Pal Jug, Luka Roškarič, Špela Dežman, Bor Krajnc, Lenart Vek, Sofija Čelan, Sara Dajčman, Melanie Dokl, Saša Reljić, Filip Sitar, Matic Petrovič in Maj Brezner) se je lotila raziskovanja lastnih čustev, čustev svojih najbližjih, doživljanja občutkov manjkajočega in iskanja popolnosti. Kot osnova za nastanek predstave jim je služilo besedilo Manjkajoči košček sreča veliki O, S. Silverstein. Tema se je dotaknila vsakega člana, saj si je vsak s pomočjo vprašanj predse postavil ogledalo in se soočil s to tematiko.

Predstava je nastajala skupaj z idejami učencev, saj jim je način sodelovanja in dela pri gledališki dejavnosti že zelo blizu. Ideje učencev so bile sprejete in tako je predstava postala resnično njihova. S sporočilom so želeli pritisniti tudi na tipko čustev gledalcev in ocenjevalcev, kar jim je tudi uspelo, saj so osvojili srebrno državno priznanje.

Mlajšo zasedbo so navdušile Štiri črne mravljice Anje Štefan. Glavni rekviziti so črni kosi plastične folije, ki jih uporabijo na različne načine. Igralci Nik Bauman, Sofija Lašič, Ana Pinter, Nika Ljubič in Lia Žmegač so s suvereno igro prepričali gledališke ocenjevalce na vseh nivojih in v konkurenci 187 skupin osvojili zlato priznanje.

Čestitamo vsem nastopajočim in mentorici Petri Pipenbaher.

Kolektiv OŠ Rače

OSNOVNA ŠOLA FRAM

Tekmovanje mladinskega pevskega zbora

Tekmovalno srečanje pevskih zborov osnovnih šol je potekalo 27. maja v Gornji Radgoni. Prireditev je bila odlična priložnost za pevce, da so lahko pokazali svoje pevsko znanje in talent. Naš mladinski pevski zbor je bil eden od petih MPZ-jev Štajerske in Pomurja, ki so se tekmovanja udeležili. Odličen, predvsem pa suveren nastop jim je prinesel srebrno priznanje, s čimer je bil poplačan ves njihov trud na urah petja.

Po razglasitvi so njihovi obrazi zadovoljno sijali, mentorica, učiteljica glasbe, Dora Ožvald, pa ni mogla skriti, kako ponosna je na svoje mlade pevce.

Sklenili so, da bodo še naprej trdo delali in se pripravljali na nove izzive, obenem pa se trudili za dosego enako dobrih rezultatov. Najpomembneje pa je, da otroci v petju uživajo ne glede na nagrade in priznanja.

Zahvala gre tudi učiteljicam: Smiljanki Šimundža, Brigiti Vabič in Jasni Belas za spremstvo, Tadeji Antončič za klavirsko spremljavo ter ravnateljici Vesni Lešnik za vso podporo.

Iskrene čestitke.

Dora Ožvald

Otroci hočejo objem, naročje,
prijazno besedo,
dotik, nekoga,
da jim prebere pravljico,
nekoga, da se z njim
smeje in pogovarja.

John Thompson

LOKALNE ZANIMIVOSTI IN AKTIVNOSTI DRUŠTEV

KUD Sp. in Zg. Gorica - utrinki iz naših dejavnosti

1. Redno letno srečanje članov kulturno-umetniškega društva Sp. in Zg. Gorica

V dvorani gasilskega doma Sp. Gorica smo se v petek, 24. 2. 2023, zbrali člani društva na 15. rednem letnem zboru. Pričeli smo ga s kulturnim programom plesne skupine Crazy Boots KUD-a Sp. in Zg. Gorica.

Nato smo se po uvodnih besedah predsednice in izvolitvi delovnega predsedstva z enominutnim molkom poklonili našemu preminulemu županu Branku Ledineku, članom društva in domačinom Matildi Pernat, Alojzu Kamenik in Amaliji Žuman.

O izjemno aktivnem dogajanju v preteklem letu so poročali: predsednica Nada Čelofiga, blagajničarka Tadeja Šešerko, vodje sekcij: pevske - Branko Borlinič, sekcije ročnih del - Mira Robar, kulinarične - Biserka Krajnc, plesne - Maja Štefan. Sledili sta poročili verifikacijske komisije in nadzornega odbora. Po potrditvi vseh poročil sta bila predstavljena program dela in finančni plan za leto 2023, katera so člani soglasno sprejeli.

S svojim obiskom so nas počastili: podžupan naše občine - Sebastijan Soršak, predsednik KS Rače - Damijan Lončarič, Srečko Rojs –predsednik PGD Sp. in Zg. Gorica, Rok Babšek - član ŠD Sp. in Zg. Gorica, Marko Perger – predsednik KUD Rače, Andrej Vidovič – tajnik DU Rače. Považljivi gostje so se zahvalili za medsebojno sodelovanje, izrazili pohvale in nam zaželeli veliko uspehov še naprej.

V upravni odbor društva smo izvolili Martino Pauman, razrešili pa Sabino Klinc.

Izrečene so bile iskrene čestitke vsem članom društva, kajti 15. obletnica delovanja je lep dosežek, ki dokazuje našo predanost kulturi in skupnosti. Skozi to obdobje je bilo vloženega veliko dela v različne dogodke in aktivnosti, ki smo jih izvedli delovni člani skozi leta. Da smo lahko zastavljene načrte realizirali, smo hvaležni občini, županu Branku Ledineku in Damjanu Lončariču, predstavniku KS Rače za vsa donirana finančna sredstva, PGD Sp. in Zg. Gorica in Srečku Rojsu, športnemu društvu Sp. in Zg. Gorica za sodelovanje pri določenih aktivnostih med letom, vsem članom KUD-a za prispevek oz. članarino, vsem aktivnim pridnim članom oziroma sodelavcem, s katerimi se trudimo in z optimizmom gledamo naprej.

V delo društva so bili vpete osebe, ki so pripomogle k uspešnosti našega društva, a pisne zahvale do danes od UO društva še niso prejeli. To so: Leopold Vaupotič, prvi predsednik in ustanovitelj KUD-a, PGD in ŠD Sp. in Zg. Gorica Tadeja Šešerko, Marjana Rojs, Milka Gojkošek, Simona Borlinič, Dušan Zupe, Branko Čelofiga, Kmetec Zlatko, Terezija Šalamun, Brigita Predikaka, Marica Ačko, Katica in Joža Miklošič, Jana Kolar, Ivanetič Tone in Micika Hudopisk.

Mešani pevski zbor KUD Sp. in Zg. Gorica, ki ga vodi Nenad Petrovič, je zbor članov zaključil z dvema pesmima: Roža na poljani in Pozdravi. Sledilo je družabno srečanje ob dobri hrani in pijači.

2. Prireditev ob materinskem dnevu

V počastitev materinskega dne smo v nedeljo, 26. marca 2023, v gasilskem domu organizirali ogled komedije PLAVI ENCIJAN, v izvedbi dramske sekcije KUD Ivan Lončarič iz Trnč.

3. Koncert MePZ KUD Sp. in Zg. Gorica

V petek, 26. maja 2023, smo v dvorani gasilskega doma Sp. Gorica obeležili 10-letnico delovanja MEPZ. Prireditelj je vodila naša članica in stalna voditeljica prireditev Martina Gojkošek.

Prva zborovodkinja MePZ je bila Katja Lovrenčič Horvat, nato je zbor nekaj časa vodil Jan Juršnik. Sedaj ga vodi profesor Nenad Petrovič. Njegova strokovna podkovanost nam pevcem daje veliko energije in spodbude za petje. Najraje prepevamo slovenske ljudske pesmi. V tem obdobju smo peli na prireditvah v domači vasi, ob materinskem dnevu, na prireditvi za starejše občane, na tradicionalnih božično - novoletnih koncertih, na srečanju pevskega zbora »ŠTAJERSKA POJE« v Vurberku, v dvorani Union, pri sveti maši v Cirkovcah, na prireditvah v naši občini....

Kulturni program so nam obogatili člani MePZ KUD Rače in Klapa Lent.

Zahvaljujemo se ustanovitelju pevskega zbora Leopoldu Vaupotiču.

Člani, ki prepevamo 10 let ali več, smo od Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) iz rok Matije Varla prejeli brosnaste Gallusove značke.

Prejemnikom Tereziji Šalamun, Branku Borliniču, Nadi Kmetec, Jožetu Gojkošku in Nadi Čelofiga iskreno čestitamo.

4. Razstava ročnih del in pogostitev pohodnikov »Od Gorice do Planice«

Člani sekcije ročnih del Deteljica se dobivamo ob torkih v prostorih gasilskega doma v Sp. Gorici, kjer skupaj s svojo vztrajnostjo in vedoželjnostjo ustvarjamo ali komentiramo izdelke, ki smo jih naredili doma. Občasno se sestanemo tudi ob drugih dnevih, kadar gre za izdelavo izdelkov za posebne priložnosti, kot so adventni venčki ali velikonočni simboli.

Razstavo si je ogledalo veliko ljubiteljc in ljubiteljev ročnih del od blizu in daleč. Veseli smo bili obiska novega župana Sama Rajšpa, domačinov ter udeležencev pohoda in kolesarskega trima »Od Gorice do Planice«, katere smo sprejeli in pogostili zjutraj v nedeljo 18. junija.

S svojimi izdelki so se izkazali tudi otroci iz skupine Piskapolonica. Na ogled so prinesli izdelke, ustvarjene z veliko domišljije.

Z vztrajnostjo in potrpežljivostjo so se s pomočjo mentorice v vrtcu, doma, v šoli ali kar sami domislili različnih tehnik ustvarjanja.

Letos so otroci na pobudo mentorja Pepija, (Gojkošek Jože), kateri svoje znanje z veseljem prenaša na mlajše, s pomočjo svojih staršev sestavili številne klopote.

Pepi pravi, da mu je bil največji užitek učiti tako vedoželjne, kot so bili naši otroci s starši.

Nada Čelofiga
predsednica KUD-a

Nada Čelofiga

Vse najboljše, Društvo krajanov Ranče!

Zgodovina naše majhne vasice je dolga. Mineva namreč 531 let od njene prve omembe v virih, čeprav so na območju današnjih Ranč ljudje prav gotovo živeli že veliko prej. O tej daljni zgodovini kraja je pisal prof. dr. Jože Koropec, ki bi letos praznoval stoti rojstni dan, novejšo zgodovino kraja pa pišejo člani Društva krajanov Ranče, ki je 10. junija praznovalo 30 let delovanja.

»Na pohorski planoti majhna vas, ker smo majhni, nihče ne ve za nas«, je pred tremi desetletji napisala osnovnošolka iz Ranč, kar pa ne drži več. Ranče so daleč naokoli postale znane prav zaradi delovanja požrtvovalnih članic in članov društva. Pred leti so organizirali odmevni dogodek »Dan po domače«, s katerim so poskrbeli za veselo druženje in turistični razvoj kraja, predvsem pa za ohranjanje starih šeg in navad s tega dela Pohorja. Takrat so Ranče obiskali tudi aktualni ministri in predsednik vlade, povabilu na slovesnost ob 30-letnici društva pa se je odzval nekdanji predsednik države g. Borut Pahor.

Osrednji dogodek slovesnosti je bila otvoritev športnega vadbišča ob Domu krajanov Ranče. Poimenovali smo ga po priljubljenem dolgoletnem županu Branku Ledineku,

Predsednik Društva krajanov Ranče Branko Uranjek, nekdanji predsednik države Borut Pahor in župan občine Rače-Fram Samo Rajšp v družbi otrok

ki je ves čas svojega županovanja podpiral razvoj našega kraja. Kot nam je zagotovil novi župan občine, g. Samo Rajšp, bo tako ostalo tudi v prihodnje.

Tadeja Dobaj 🐦

Športno vadbišče ob Domu krajanov Ranče se imenuje po nekdanjem županu Branku Ledineku

Borut Pahor se je z enim od otrok pomeril v tekmovanju, »kdo se dlje štema«

Grega Sulejmanovič 📷

Priznanja ob 30-letnici delovanja Društva krajanov Ranče so prejeli ustanovni člani društva in zaslužni posamezniki:

- Branko Uranjek,
- Mirko Lešnik,
- Vinko Domadenik,
- Andrej Repnik,
- Silvo Bedenik,
- Marjana Punčuh,
- Dragica Bedenik,
- Zdenko Robič,
- Janez Meglič,
- Maks Meglič (posthumno),
- Jakob Visočnik,
- Janez Kosar,
- Anton Bergauer,
- Slavko Osebik,
- Lazar Veljkovič,
- Srečko Trglec.

Društvo upokojencev Rače

UTRINKI IZ NAŠIH DEJAVNOSTI

»Če najdemo radost v malih stvareh, je lahko dan izjemno barvit, topel in poučen, dan, za katerega smo lahko iz srca hvaležni.«

1. Čistilna akcija

Odziv na akcijo čiščenja našega doma, ki je potekala 4. maja 2023, je bil zadovoljiv. Prijetno je spoznanje, da se posamezniki zavedamo, kako pomemben je ta naš drugi dom, v katerega tako radi prihajamo na skupna druženja in na tedenske aktivnosti.

Razdelili smo se v več skupin: nekateri so čistili okolico doma, drugi pa počistili notranje prostore. Za opravljeno delo smo si zaslužili tudi malico. Pijačo nam je skrbno stregel Jože Krajnc. Hvala celotni ekipi za opravljeno delo.

Ekipa čistilne akcije

2. Izlet v Lendavo

Po deževni noči in oblačnem jutru se nas je 35 članic in članov društva sredi maja z avtobusom odpeljalo na izlet v Lendavo. Po obveznem postanku ob kavici smo pot nadaljevali proti cilju. Dan je bil primeren za naše potepanje po Lendavi in njeni okolici. Takoj po prihodu nas je pričakal lokalni vodič in nas popeljal na raziskovanje in spoznavanje kulturne in naravne znamenitosti Lendave, ki je drugo največje mesto v Prekmurju in leži na skrajnem vzhodu Slovenije, tik ob meji z Madžarsko. Ogledali smo si Sinagogo, ki stoji ob vznožju Lendavskih gor. Je najpomembnejši spomenik lendavske židovske skupnosti, ki odraža zgodovinsko usodo, družbeno vlogo in kulturni pomen. V njej je na ogled tudi stalna spominska razstava o lendavskih in pomurskih judih ter stalna razstava Ognjeni zvitki izraelskega grafika in slikarja Dona Reisingerja. Sledil je ogled gledališke in koncertne dvorane s 444 sedeži, ki ni samo kulturni prireditveni prostor, temveč tudi družabni. Zaradi izjemne arhitekture in ambienta je prepoznaven objekt v širšem prostoru. Pot smo nadaljevali proti židovskemu pokopališču, ki leži v Dolgi vasi, in ga s počasno vožnjo obkrožili. Judje so začeli mrtve pokopavati na tem pokopališču po letu 1850, leta 1880 so ga razširili, nato pa, dogradili še mrliško vežico. Je edino judovsko pokopališče v Prekmurju, ki je ostalo neokrnjeno.

Brez ogleda najvišjega razglednega stolpa v Sloveniji pač ne gre. Vinarium nas je pričakal, nekateri so se povzpeli

nanj, drugi pa smo počakali ob vznožju in si privoščili kavico. Stolp ima 240 stopnic in dvigalo, tako lahko vsak izbere sam, kako se bo povzpел na vrh stolpa.

Sledilo je kosilo v gostilni na koncu vasi, kjer so nam postregli z odlično hrano in pijačo. Zopet smo doživeli enkratno druženje s prijatelji, se kulturno izobraževali in spoznavali lepote naše domovine. Prehitro je čas minil in treba je bilo domov. Hvala vsem, ki ste poskrbeli za prijetno druženje in hvala šoferju, ki nas je varno pripeljal v Rače.

Foto: Irma Kmetič

Izlet v Lendavo – gasilski posnetek

3. Visok jubilej - 90 let

Veseli del našega društvenega dogajanja predstavljajo praznovanja rojstnih dni, posebej še okroglih jubilejev. Enemu takih smo bili priče 16. julija letos, ko je naš dolgoletni član Avgust Pernat iz Rač dopolnil 90 let. Kot se ob takšni priložnosti spodobi, smo ga obiskali 20. julija na njegovem domu: župan občine Rače – Fram Samo Rajšp, predstavnici društva, poverjenica Cvetka Dvoršak in predsednica Irma Kmetič, mu ob jubileju izrekli čestitke ter ga skromno obdarili. Slavljenc nas je pričakal vesel in zadovoljen, da smo ga obiskali. Skupaj z njim smo nazdravili ter se po čestitkah in prijetnem pogovoru o vsakdanjih stvareh in njegovem jubileju poglobili v njegove spomine na preteklost. Živi skupaj s sinom, ki lepo poskrbi zanj, zato se ne počuti osamljenega. Ima tudi

hčerko, štiri vnuke in štiri pravnuke, ki ga pogosto obiščejo, da mu polepsajo dan. Na življenje gleda vselej pozitivno, izžareva veliko volje, energije in zdravega humorja. In vse to je tudi pripomoglo k visoki starosti. Poslovili smo se z željo, da bi skupaj z najbližjimi mirno užival zdrava leta še naprej.

Jubilej 90 let: levo župan g. Samo Rajšp, jubilar g. Avgust Pernat, Irma Kmetič in Cvetka Dvoršak

Irma KMETIČ

Ljubezen, traktor in rock'n' roll

Toplega junijskega večera smo pevci Katoliškega kulturno-izobraževalnega društva Svetega Jožefa Delavca Rače v sodelovanju z gledališko skupino Kulturno umetniškega društva Rače na grajskem dvorišču predstavili, kako petje povezati z igro. Po več mesecih trdega pevskega in gledališkega dela nam je končno uspelo. Idejni vodja projekta je bila gospa Nevenka Gril - Hameršak, ki je zasnovala in sestavila program za glasbeno-gledališki večer. Naša zborovodkinja nas vedno znova preseneča z idejami za domiselne in pester glasbene večere. Ta prav poseben večer smo poimenovali »Ljubezen, traktor in rock'n' roll«. Na njem smo se sprehodili po eni lepših slovenskih pokrajin, po ravninah Prekmurja, ki jih je v svojih romanih upodobil Feri Lainšček.

Posebej smo bili veseli, da so se na naše vabilo k sodelovanju odzvali Gledališka skupina Kulturno umetniškega

društva Rače; hišni band in moški pevski zbor Obrtnik s Spodnje Polskave.

Glasbeno-gledališki večer je bil prikaz prizorov iz filmov, posnetih po romanih Ferija Lainščka, Petelinji zajtrk in Vankoštanc, ki ga poznamo pod naslovom Traktor, ljubezen in rock'n'roll. Prizore iz filmov sta popestrila pesem in glasba. Tako so se na odru skozi ves večer izmenjale dopolnjevali odlomki iz filmov in pesmi.

Bil je krasen, nepozaben večer. Poln lepih trenutkov, izbranih filmskih odlomkov in zvenceh melodij. Marsikomu se je ta večer zahotelo, da si ponovno pogleda filma Petelinji zajtrk ali Traktor, ljubezen in rock'n'roll.

Mateja Pivec

Pevke in pevci KKID Rače, Mateja Pivec

90 let Čebelarškega društva Rače

Letos mineva 90 let, odkar so se začeli vaščani na območju občine Rače – Fram aktivno družiti in drug drugemu pomagati pri delu s čebelami. Iz zapisov lahko izvemo, da so v Orehovi in Hotinji vasi sodelovali že od leta 1911, pred 100 leti so začeli delovati v Mariboru in okolici, Čebelarško društvo Rače pa je bilo ustanovljeno leta 1933. V tem času so bili ves čas uspešni, naj omenimo samo pomembnejše dogodke: oblikovanje logotipa društva, razvoj prapora, pobratenje s ČD Nova Gorica, organiza-

cija 14. čebelarškega praznika, pridobitev prostorov v gradu Rače, odprtje društvenega čebelnjaka za čebelarški krožek na dvorišču gradu Rače.

Ob 90-letnici so člani društva izdali tudi zbornik, saj so želeli zabeležiti vse pomembnejše dosežke in dogodke, ki jih je kar nekaj. V zborniku so predstavili zgodovino društva in mnoge druge zanimive podatke, npr. o življenju in delu 25 članov društva. 17. junija so pripravili

Martin GROSEK 📷

krajšo kulturno slovesnost. Ker že vrsto let dobro sodelujejo z vrtci in šolami na tem območju, so povabili učence iz osnovnih šol Rače, Fram, Starše in podružnične OŠ Marjeta na Dravskem polju, da se predstavijo. Z veseljem so se odzvali njihovem vabilu, za kar se iskreno zahvaljujejo. Učenci OŠ Fram so se predstavili s folklorno točko, Alen Bezjak, učenec OŠ Rače, je na harmoniko zaigral Slakovo ponarodelo pesem Čebelice, učenke OŠ Rače so zapele pesem Tri planinke, Saška Reljić pa je deklamirala pesem Anje Štefan z naslovom Čebela. Učenci OŠ Starše in podružnične OŠ Marjeta na Dravskem polju so se predstavili s tamburaško zasedbo.

S prisotnostjo na prireditvi so člane ČD Rače počastili še Vlado Vogrinec, predsednik Čebelarke zveze društev Štajerske, Vlado Pušnik, predsednik Društva apiterapevtov Slovenije, Izidor Šuligoj, predsednik pobratenega društva ČD Nova Gorica, Samo Rajšp, župan Občine Rače – Fram, Vesna Lešnik, ravnateljica OŠ Fram, in Franc

Kekec, ravnatelj OŠ Starše.

Prireditve je bila priložnost za podelitev odlikovanj, priznanj in zahval.

Odlikovanje II. stopnje Antona Janše je prejel Milan Hameršak, odlikovanje III. stopnje pa Robert Hvalec, Zdenko Korošec, Bojan Maček, Rudi Mihurko in Primož Šušteršič.

Priznanja so prejeli Robi Lorgar, Franc Hergan, Andrej Lunežnik, Anton Plečko, Damjan Marer in čebelarji ČD Nova Gorica.

Zahvalo so dobili Anton Ferlič, Bojan Bodlaj, Marjan Brezočnik, Robert Stožer, Anton Žuraj, Marjeta Hergan, Ivan Babušek in Bojan Maček.

Po kulturnem programu je sledilo prijetno druženje z obiskovalci in člani drugih društev.

Katarina Grosek 🖋️

VS Virtus zlate na tekmovanju

Vokalna skupina Virtus KUD dr. Pavel Turner Fram, zasedba z bogato glasbeno tradicijo, je nedavno sodelovala na mednarodnem tekmovanju v Karlovcu, kjer je dosegla izjemen uspeh.

Skozi paleto najrazličnejših kategorij zborovske glasbe so se predstavili izbrani pevski zbori in vokalne skupine iz Slovenije, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške. Na tekmovanju so pevke izvedle pripravljen in dovršen program, ki obsega širok spekter glasbenih stilov petja.

Svojo interpretacijo skladb so predstavile z odličnim skupinskim delom.

V kategoriji klasične zborovske glasbe je po mnenju strokovne žirije skupina dosegla odlično drugo mesto, obenem so bile pevke prejemnice zlatega priznanja in posebne nagrade David Meisel za izjemen umetniški vtis.

VS Virtus (Simona Kamenik) 🖋️

Osebni arhiv Virtus 📷

Prvi dan odprtih vrat gradu Rače

V petek 16. junija smo zelo uspešno izvedli skupen projekt, ki smo ga poimenovali Grad Rače - Center kulture in ustvarjalnosti. Med 9. in 21. uro smo prvič v doslej najširšem sodelovanju 30 društev, šol, vrtcev in drugih organiziranih skupin predstavili pestro paletu kulturnih in umetniških vsebin ter raznolikih ustvarjalnosti v naši občini.

Na tak način smo se poklonili spominu na našega župana Branka Ledineka, ki je v več kot 20 letih svojega nadvse uspešnega dela skrbel tudi za vsestransko urejenost gradu in spodbujal razvoj kulture in vsestransko ustvarjalnost.

Ob 9. uri smo v predverju kinodvorane gradu Rače odprli razstavo ročnih del ročnodelskih krožkov Metulček KUD Rače, Unikat DU Fram ter Deteljica KUD Sp. in Zg. Gorica, pod arkadami notranjega dvorišča gradu pa razstavo likovnih del članic in članov likovne sekcije KUD Rače. V Knjižnici Rače so od 9.30 do 12. ure potekale otroške delavnice: izdelava pečatnikov in panjskih končnic za otroke obeh vrtcev in osnovnih šol v sodelovanju s Čebelarskim društvom Rače. Ob 16. uri je bila svečanost ob 1. dnevu odprtih vrat Gradu Rače, ki sta jo začeli flavtistki Melanija Pintar in Klara Kobolt. Zaprle sale so članice plesne skupine Crazy Boots iz KUD Sp. in Zg. Gorica. Sledila je skupina deklet iz OŠ Fram in Zlatega studenca iz Društva za razvoj Gremo naprej. V popoldanskem delu programa so sodelovali Medgeneracijski center DANica Rače - Fram, Karitas Rače in RK Rače pri predstavitvi medgeneracijske pomoči in sodelovanja ter iger za današnji čas. V knjižnici Rače pa je potekala delavnica kaligrafije ob citiranju slovenskih pregovorov, ki jih je pripravil Literarni klub KUD Rače.

Ob 19. uri je sledil zaključni dogodek, predstava s Tattenbachom in pesmijo skozi čas, ki so ga pripravili člani kulturnih društev občine Rače - Fram: pevske skupine MePZ KUD Rače, MePZ KUD Fram, MePZ KUD Sp. in Zg. Gorica, VS Fantje Sv. Ane iz Frama, VS Virtus Fram, Etno skupina Zala, Ljudski Pevci Taščica, Komorni zbor Škrjanček, VS A cappella, VS Fantje na vasi in MePZ KKID Sv. Jožefa Delavca Rače. Ti so številne obiskovalce popeljali na obe grajski dvorišči in po vseh grajskih prostorih na zanimivo spoznavanje kulturne dediščine ob pripovedovanju zgodb o grofu Ivanu Erazmu Tattenbachu, ki je pustil pomemben pečat v zgodovini gradu, kar je lepo

opisal Josip Jurčič v prvem slovenskem zgodovinskem romanu. Njegov lik je predstavil Borut Batagelj iz gledališke skupine KUD Rače. In kaj so o doživetju povedali nekateri prisotni?

Sonja Majal, Župnijska Karitas Rače je poudarila: »Iskrene čestitke, globok poklon in zahvala snovalcem projekta Dan odprtih vrat gradu Rače, ki je bil veličasten in pomemben del mozaika občinskega praznovanja.«

Uspelo Vam je povezati ljudi od Gorice do Planice, da so postavili na ogled in občudovanje ročnodelske in slikarske umetnine, ki so jih zvedavo občudovali tisti najmlajši in z velikim spoštovanjem tisti malo starejši.

Več kot zanimiv je bil ogled etnološke zbirke z izvrstnim povezovanjem Klemna Hameršaka o razstavnih eksponatih. Nepozabno je bilo srečanje z mojstrom kaligrafije v grajski knjižnici in z izjemno knjižničarko Metko Lipnik, ki zna vdihniti dušo pravljam, da jo med pripovedovanjem odprtih ust poslušajo otroci, se znala živeti v odlično napisan scenarij, s katerim je zaživela zgodovinska pripoved v grajskih prostorih v vsej veličini ob izvrstnem vodenju in spremljavi pesmi iz stotine grl ob zvokih violine in harmonike.

Na stojnicah so bile prikazane dejavnosti medgeneracijskega centra, čebelarskega društva in humanitarne dejavnosti Rdečega križa in Karitas, lahko smo se okrepčali s kavico in sokom, v večernih urah pa z rujno kapljico skrbnih lokalnih vinarjev.

V prihodnje si želimo predstaviti še projekt Zlata mreža, ki je zaživel v polni meri z brezplačnimi prevozi in dobrodušnostjo voznikov prostovoljcev za lajšanje stisk starejših občanov.

Hvala, ker smo lahko bili delček te pravlje.

Simona Napast je tako zapisala:« Pokojni župan Branko Ledinek se je navdušil nad idejo Dore Ožvald, da bi raški grad odprl vrata, z enodnevnim projektom bi predstavili delček bogate kulturne dejavnosti v občini in ljudem pripravili edinstven dogodek. Izvedbena skupina (Marko Perger, Lidija Šprager, Matjaž Tomanič, Cvetka Belca, Borut Batagelj, Nada Čelofiga, Simona Napast in Danila Žuraj kot pobudnica in koordinatorica) je bogati celodnevni program s pomočjo scenarijev avtorjev Cvetke Belca in Matjaža Tomaniča razdelila na 3 dele:

- dopoldanski čas je bil namenjen najmlajšim iz obeh vrtcev in šol, ki so pod mentorstvom dveh knjižničark - grajske Metke Lipnik in šolske Simone Napast – risali zanimive panjske končnice z motivi iz slovenskih ljudskih pravljič. V vmesnem času so si ogledali bogato likovno razstavo lokalnega društva, ob razstavljenih zanimivih ročnih izdelkih pa še poklepetali z njihovimi avtoricami, članicami treh ročnodelskih sekcij občine Rače – Fram;
- v popoldanskem delu je zaživela delavnica kaligrafije, Medgeneracijski Center DANica je pripravil igre za staro in mlado, Društvo Gremo naprej pa je skupaj z OŠ Fram obudilo zgodbo o zlatem studentu in varuhinjah izvirov pohorskih voda;
- scenarij za večerni del je domiselno sestavil Matjaž Tomanič. Pevske skupine, gledališko skupino in društvo vinogradnikov je vkomponiral pri vodenju po gradu skozi zgodovinsko Zrinjsko - Frankopansko zaroto, v katero je bil vpleten tudi lastnik gradu Ivan Erazem Tattenbach. Glavni junaki Jurčičevega romana Ivan Erazem Tattenbach so množico gledalcev vodili na različna prizorišča in osvetlili dogodke izpred 350 let. Vsi prisotni so si bili enotni, da je tradicija odprtih vrat prava pot. Vsa društva in sekcije so bila prvič na tak način združena skupaj, ustvarila so bogat kulturni dogodek, ki ga želimo obdržati kot tradicionalnega.»

Prisrčna hvala vsem sodelujočim, podpornikom, ustvarjalkam ter ustvarjalcem, ki jih tukaj nismo uspeli omeniti. Razmišljamo že o vsebini našega drugega dneva odprtih vrat, zato vse prijazno vabimo k sodelovanju.

Danila Žuraj
KUD Rače, koordinatorica

Gero Angleitner, Eva Mustafa in Danila Žuraj

GRAD RAČE – CENTER KULTURE IN USTVARJALNOSTI

Sekcije KUD-a Rače:

Metuljček, likovna sekcija, literarni klub,
koncertna dejavnost, VS A Cappella,
Komorni zbor Škrjanček, VS Fantje na vasi,
ljudski pevci Taščica, MePZ KUD Rače

Sekcije KUD-a dr. Pavel Turner Fram:

VS Virtus, Etno skupina Zala,
MePZ dr. Pavel Turner Fram

Sekcije KUD-a Sp. in Zg. Gorica:

Deteljica, plesna skupina »Crazy Boots«,
mešani pevski zbor Sp. in Zg. Gorica

KUD Framski zven:

VS Fantje sv. Ane Fram

KKID sv. Jožefa Delavca Rače-pevski zbor

Unikat DU Fram

Vrtec in OŠ Rače

Vrtec in OŠ Fram

Čebelarstvo društvo Rače

Knjižnica Rače

Društvo za razvoj Rače Fram »Gremo naprej«
Medgeneracijski center Danica Rače-Fram

Karitas Rače

RK Rače

Društvo vinogradnikov Rače-Fram

OBČINA
RAČE - FRAM

Programska teža na ženski ustvarjalnosti

3. koncert abonmaja Grad Rače je bil 18. 6. v Beli dvorani gradu Rače, ki ga je izvedel Trio Rêverie v zasedbi: **Tanja Činč** – klavir, **Mojca Jerman** – violina in **Katarina Leskovar** – violončelo.

Spored: Franz Schubert: Klavirski trio v B- duru, sonatni stavek, d. 28, Lucijan Maria Škerjanc :Maestoso lugubre, Klara Mlakar : Under your skin (krstna izvedba) ter Emilie Mayer Klavirski trio v h - molu, op.16 s stavki Allegro di molto e con brio, Un poco Adagio, Scherzo in Finale.

Ansambel z mednarodno umetniško prezenco, ki letos obeležuje 10- letnico delovanja, je stalno »v pogonu«, prav tako pa vsaka posameznica, ki deluje tudi v drugih zasedbah ali kot solistka.

Na našem koncertu so se predstavile sporedom skladb, s katerim so želele posebej poudariti žensko ustvarjalnost. Po prvi skladbi Franca Schuberta in kratki skladbi Maestoso lugubre Lucije Marije Škerjanca, je izzvenela skladba, ki smo si jo zapomnili predvsem po dramatičnem učinku in sodobni zvočnosti, Under your skin mlade, vendar že poznane skladateljice, sicer študentke kompozicije v Karlsruhe v Nemčiji Klare Mlakar. Delo je bilo izvedeno kot praižvedba.

Umetniški vrh je prinesel drugi del koncerta z obširno skladbo skladateljice Emilie Mayer iz obdobja romanti-

Foto: Gero Angleitner

ke. V vseh pogledih učinkoviti skladbi, ki zahteva izjemno vsestransko pripravljenost izvajalca, se zdi, da dominirata zadnja dva stavka. Trio Rêverie je delo (kot že vse prejšnje) izvedel vrhunsko kot uigran ansambel, ki zna v vseh dinamikah obdržati tudi tematsko transparenco, kar vodi v zares dognan umetniški učinek.

Polna dvorana navdušenega občinstva je bila deležna dodatka, v katerem smo slišali skladbo Rêverie, avtorja C. Debussyja.

Tone Žuraj

Aktivnosti športno rekreacijskega društva Kopivnik

Športno rekreacijsko društvo Kopivnik je v prvem polletju letošnjega leta izvedlo kar nekaj aktivnosti za naše člane. Tako smo leto začeli z obveznim občnim zborom, ki se ga je udeležilo 55 članov. Letošnji je bil še posebej slovesen, saj smo obeležili 10. obletnico delovanja društva.

V mesecu februarju, smo organizirali »pokejado«, katere se je udeležilo 15 tekmovalcev. Tekma je bila zelo napeta in zmagovalca smo dobili šele po dodatni vožnji. Prav tako nas je na ta dan obiskal Pohorski car.

V mesecu marcu je društvo organiziralo Bowling v Hotelu Jakec, kjer smo se stari in mladi preizkusili še v nam malo poznanem športu. Ugotovili smo, da je zanimiv in ga bomo seveda še preizkusili.

Društvo je 18. 6. organiziralo že tradicionalne kmečke igre, ki se jih je udeležilo 6 društev s Pohorja. Ker smo se vsa društva na igre dobro pripravili, smo zmagovalca iskali z dodatno igro, pri kateri je imelo več sreče Društvo krajanov Planica, ki je tako postalo organizator iger v prihodnjem letu.

Športno rekreacijsko društvo Kopivnik pa tudi med poletnimi počitnicami ni mirovalo. Člani društva smo v poletnem času od 30. junija do 2. julija izvedli izlet na Kolpo. Ob obisku Kolpe seveda ni manjkal spust z raf-ti po reki, od koder smo občudovali lepote naše dežele. Prelepa narava in svojevrstna tišina sta nas spremljali

celotno pot vse do cilja, kjer smo se prijetno družili pozno v noč.

Društvo seveda ne bo mirovalo tudi v drugem polletju, naše dogodivščine pa boste lahko prebrali v naslednjih Novicah občine Rače – Fram, prav tako pa si lahko več fotografij ogledate na naši facebook strani.

Ropič Boštjan

Ropič Boštjan

Prenova in blagoslov kapele v Račah

*»Vrsto let se sprehajamo mimo nje in sploh nismo pozorni, kako lepa in preprosta je,«
je povedal eden od vaščanov ob svečanem dogodku.*

V nedeljo, 18. junija 2023, smo v Račah na Ptujski cesti blagoslovili prenovljeno kapelico. Mnogi jo poznajo ko Peskovo kapelo, saj je za njo dolga leta skrbela Justa s Peskove domačije. Pred izgradnjo cerkve v Račah so otroci zahajali vanjo k šmarnicam in verouku, ker je bila pot do Slivnice predolga in naporna.

Zadnja obnova kapelice je bila v letih 2000 in 2001, ko je umetnik Slavko Osterc narisal in osvežil freske, ki krasijo zunanost kapelice. Fresko na licu kapele je leta 2015 naslikal umetnik Drago Kopše.

V mesecu maju je Andrej Rečnik daroval zvon, s čimer je izrazil in izpolnil željo, da bi v kapelici kot nekoč ponovno zazvonilo. Stari zvon je bil namreč pred časom iz neznanega razloga odstranjen. Ker pa je bil zvonik dotrajan, ga je bilo potrebno pred vstavitvijo novega zvona obnoviti. Ko smo na občini predstavili idejo o prenovi, je bila ta takoj sprejeta z odobravanjem, še več, odločili so se za celovito prenovo zunanosti in notranjosti kapelice, za kar se županu ter vsem, ki so k prenovi kakor koli pripomogli, iskreno zahvaljujemo.

Z željo po zvonjenju zvona je Andrej Rečnik obenem sprožil idejo o prenovi. Velika zahvala gre možem, ki so jo srčno in vestno izvedli v tako kratkem času. Ekipo so sestavljali: Vlado Predikaka, Jože Gojkošek, Milan Tomanič in Slavko Caf.

Hvala tudi krajevni skupnosti za izkazano podporo, g. župniku Robertu Emeršiču za blagoslov in Fantom na vasi za ubrano petje.

Alenka Mustafa

Eva Mustafa

Poletje v Knjižnici Rače

Ležalniki. Senčniki, ki »gasijo« vročino. Družabne igre ob sredah in petkih. Ko je knjižnica čez poletje odprta in vam vaša knjižničarka odpira vrata.

V želji, da tudi poleti grajsko dvorišče dobi vsebino, so se že drugo leto v času odprtosti knjižnice, lahko srečevali mame in očetje, babice in dedki in otroci in mimoidoči...

In kaj vse smo ob petkih počeli? V začetku poletja je kamen postal podlaga za mandale. 7. julija smo se gostili s Pravljičnimi veselimi počitnicami. Z Leo Hedl smo ugotavljali, kdo se je krtku pokakal na glavo. Izdelali »grdavša«.

Z gosti, Meto Pivec Šepic iz Botaničnega vrta Pivola smo v petek, 14. 7. »odišavili« Sivkin dan, izdelovali ročni papir in ga »začinili« s cvetjem. Pletli sivkine košarice.

Ker je grajsko dvorišče tesno povezano s knjigo, smo s piskrčkom iz Literarnega kluba, hodili z roko v roki tudi skozi sredine »podvečernice«. V sredo, 16. 8., ko je sonce počasi izgubljalo svojo moč, smo nalili besed z gostjami, go. Simono Šket in njeno življenjsko zgodbo. Z Žensko, ki je šla skozi težke življenjske preizkušnje, ki dandanes uči, zdravi s posti in pomaga.

Pod sredin pozno popoldanski čas je kaj bolj prijetnega kot se nasmejati ob Hecnih pesmicah? Jih je doživeto interpretirala družina ge. Alenke Bervar, avtorice istoi-

menske knjige. Ob Žanovih zvokih kitare, ki je začarala poslušalce. Ob Leinih prstkih, ko so »pobegnile« živali po dvorišču. S prispevki od prodanih izvodov bodo pomagali živalim iz zavetišča.

S kepicami sladoleda, ki ga je že drugo leto zapored pripevala sladoledarna Calimero iz Rač, smo si ohlajali pregreta grla. Hvala prijaznemu »sladolednemu« osebju.

Ob iztekajočih počitnicah smo si v petek, 25. 8. ob osvežilnih pijačah in prigrizkih, privoščili še skodelico besed in zgodbe, ki je ugotavljala ali »morajo tudi gusarji v šolo«.

Smo zložili gusarko ladjo in dodali še morskega psa Šavsija, ki nas pouči, da moramo tudi »najstrašnejšim« dati še kakšno prilžnost. Z roko v roki v Medgeneracijskim centrom DANica iz Rač, z otroci v počitniškem varstvu, smo se na zadnjih poletnih plažah igrali z družabnimi igrami in ustvarjali, ter si pomahali za slovo. In pozdrav v prihajajoče novo šolsko leto.

Ker so nas v juliju pregnali nevihtni oblaki, smo v zaključku meseca, v sredo 30. 8., skozi zvoke gongov še zadnjič »zaplavali« z Medejo Pravdič Matijaško, Nejcem Grobelškom in Miranom Voduškom.

Bi rekla vsem, ki so soustvarjali dogodke, iskrena hvala za vaš brezplačni prispevek. Hvala tudi Občini Rače

- Fram, ki nam je s pijačo in prigrizki, mizami in senčniki pripomogla, da smo oživljali prelepo grajsko dvorišče.

Brez vas mi ne bi uspelo.

Aha, pa še namig, za vse, ki jih pešči slaba volja, ker morajo »tudi gusarji in gusarske družine« v »službo«. Pride spet novo poletje. Tudi na grajski Poletni bralni plaži.

Vam maham v jesen in vas vabim v prostore grajske knjižnice.

vaša knjižničarka Metka

Gasilski tabor na Spodnji Gorici

Na Spodnji Gorici je zadnji vikend šolskih počitnic potekal gasilski tabor, ki se ga je pod nadzorstvom mentorjev gasilske mladine udeležilo 28 pionirjev in mladincev iz gasilskega društva Sp. in Zg. Gorica. Zanimiv in poučen tabor je trajal od petka 25. avgusta, do nedelje 27. avgu-

sta ter je bil poln aktivnosti, usposabljanja in druženja med mladimi gasilci.

Taborniki so se zbrali v petek popoldan, kjer so se prvo razdelili v skupine, nato pa so sledile štafetne igre. Vse

ekipe so se odlično odrezale ter si zaslužile večerjo in sladico, ob tabornem ognju pečeno koruzo in pečena jabolka. Sledil je čas za počitek, saj se je sobotni dopoldan pričel z jutranjo telovadbo in poligonom. Po naporni vadbi je bilo nekaj prostega časa, po kosilu pa so se taborniki skupaj z mentorji odpravili do Lovskega doma Rače, kjer jih je sprejel g. Vešner. Lovci so pripravili krajšo predstavitev svojega delovanja, ter otroke seznanili s prosto živečimi živalmi v okolici in jih poučili o vlogi lovcev pri vzdrževanju ravnovesja med živalmi v naravi. Po okrepčilu so se taborniki odpravili v Rače, kjer sta jih sprejela Klemen in Aljaž Hameršak, ki sta jim razkazala Grilovo zbirko, nato pa jih je po gradu popeljal še župan Občine Rače – Fram, g. Samo Rajšp. Taborniki so se na pobudo župana še posladkali s sladoledom ter vrnili v tabor, kjer so se ohladili na vodni drči. Sledil je filmski večer ob pici in kokicah. Nedeljsko dopoldan so mladi gasilci preživeli ob druženju s poklicno gasilsko brigado, ki jih je obiskala z lestvijo, na katero so se mladi gasilci pogumno podali ter si tako iz ptičje perspektive ogledali bližnjo in daljno okolico. Prav tako so se vsi gasilci preizkusili tudi v gašenju, ter spoznali, da gasilska cev ni tako lahka. Po kosilu je napočil čas za pospravljanje in slovo od tabora.

Mladi taborniki so odšli domov bogatejši za eno izkušnjo, kot nagrado za dobro delo v preteklem letu, saj sedaj ponovno sledijo priprave na tekmovanje iz gasilske orientacije in državno tekmovanje Matevža Haceta.

Vsi sodelujoči pri izvedbi tabora si zaslužijo pohvale za odlično izvedbo, prav tako pa gre zahvala tudi Občini Rače – Fram za sodelovanje in podporo pri izvedbi tabora, Lovski družini Rače ter Planinskemu društvu Fram, ki je posodilo šotore in ležalnike.

Otroci so tako ob koncu počitnic pridobili nepozabno izkušnjo in prav vsi so dejali, da se z veseljem vrnejo na tabor.

Z gasilskim pozdravom: »Na pomoč«.

Anja Čelan

Pomahajmo poletju 2023

V nedeljo, 3. septembra 2023, je v športnem parku Krč potekala tradicionalna prireditev "Pomahajmo poletju". Prireditev je bila namenjena predvsem predšolskim in osnovnošolskim otrokom kot pozdrav novemu šolskemu letu ter kot zaključek počitnic. Otrokom so bile na voljo raznolike aktivnosti, ki so poskrbele za nepozabno doživetje.

Središče dogajanja so bila napihljiva igrala, na katerih so otroci izražali svojo radovednost in ustvarjalnost. Dvajset velikih napihljivih igralo je služilo kot prava igralna oaza, kjer so se otroci zabavali in spogledovali z različnimi zabavnimi izzivi. Nasmehi na njihovih obrazih so bili neprecenljivi in pričali o njihovem navdušenju. Udeleženci prireditve so se lahko zapeljali z ameriškim šolskim avtobusom in vlakcem, ki sta omogočila prevoz na relaciji Rače – Spodnja Gorica. Animacijski program je popestrila ekipa Arbadakarba, ki je otroke zabavala z baloni, hojo na hoduljah in poslikavami. Otroško spretnost v premagovanju ovir sta preverjala in popestrila tekmovalca Exatlon, Marko in Ketj.

Vzporedno z otroškim rajanjem je potekal turnir v odbojki, kjer se je pomerilo 9 ekip. Izenačenost in napeti dvoboji so pokazali veliko atraktivne igre in dobrih akcij. Na koncu se je zmaga tretjo leto zapored veselila ekipa Ješence in prejela prehodni pokal v trajno last.

Največja zahvala gre vsem prostovoljcem, članom ŠD Sp. in Zg. Gorica, ki se trudijo in omogočijo izvedbo takšnih prireditev. Zahvala gre tudi vam, dragi obiskovalci, ki ste

svojim najmlajšim omogočili možnost zabave in sproščene otroške igre. Trud članov društva je opazen in cenjen tudi s strani Občine Rače Fram in različnih podjetij: ZU VIL d.o.o., Odvetniški pisarni Vindiš in Fingušt, Keramio, Henkel SLO, Delikomat, Italko, Slikofas Kancler, Zavarovalnici Sava, Euroval, ki s svojo podporo pomagajo pri delovanju društva. Člani športnega društva se iskreno zahvaljujemo za to podporo. Prepričani smo, da se bomo tudi v prihodnje trudili izpeljati prireditev še boljše in bogatejše, saj nam idej nikoli ne zmanjka.

Marko Čelan

V spomin pisatelju Marjanu Tomšiču

**»Dragi moji sovaščani,
naj vam bo lepo med mogočnimi drevesi besed,
misli in čustev.«**

(Marjan Tomšič, pismo,
21. junij 2021)

Umrli je pisatelj Marjan Tomšič, ki se je rodil 7. avgusta 1939 v gradu v Račah. Po končani gimnaziji v Mariboru je študiral slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani in po tem poučeval v Grahovem pri Cerknici in v Istri. Nekaj let je deloval tudi kot novinar, med letoma 1986 in 1999 je bil samostojni kulturni delavec.

Je avtor 10 romanov, 9 novel in črtic, 10 mladinskih del in pravljič, pa tudi 14 dramskih del, 14 radijskih iger ter 20 scenarijev za risanke in filme (vir: wikipedia) in drugo.

Obveljal je za najizrazitejšega predstavnika slovenske različice magičnega realizma, pogosto označene tudi z izrazom pokrajinska fantastika.

Za svoj bogat literarni opus je prejel več nagrad: Nagrado Prešernovega sklada (1991), Kocijančičevo nagrado (1996) in nagrado Slavka Gruma (1998) (vir wikipedia)

Igor Napast

V intervjuju za Večer z Melito Forstnerič Hajnšek 11. junija 2019 je povedal:

»Kraj rojstva se odtisne v sleherno celico našega telesa. V sanjah sem videl Rače, kakršne so bile pred mnogimi stoletji in v teh sanjah sem doživel nepopisno srečo, domačnost, občutek varnosti in sprejetosti. Na vsem planetu ima vsak človek en sam in samo njegov kraj; ta je njegova zemeljska stalnica«

»Dragi moji sovaščani, naj vam bo lepo med mogočnimi drevesi besed, misli in čustev.«

Tako mi je (nam je) zapisal naš pisatelj Marjan Tomšič v pismu, ker se srečanja literarnega KUD Rače 14. junija 2021 ni mogel udeležiti. Iz njegovega nadvse bogatega opusa smo brali in interpretirali odlomke iz njegovih knjig *Super frače*, *Frkolini*, *Norček* in *Zrno od frmentona*.

Občasno sva si dopisovala, zelo nas je vzpodbujal pri nastanku naše nove knjižnice in drugih dejavnostih literarnega kluba. Naj jih nekaj citiram:

Spoštovani, dragi Račani!

Rad bi bil ta večer med vami, a se je zgodilo toliko nepričakovanih ovir, da bom lahko prisoten le v duhu. In, seveda, z mojimi zgodbami.

V mislih sem velikokrat v Račah. Tudi v sanjah. Tako čudno se včasih počutim: Račan, ki se je izgubil med istrskimi griči in vasmí. Med istrskimi dušami. Tako je pač bilo usojeno. Da si želim domov, se zavem, ko se v

mislih, povsem nezavedno, znajdem med ribniki, v goši ali pa med polji. Ko se spominjam, kako sva s prijateljem Nandekom (Ferdinandom) Kunejem nestrpno čakala 1. maj; takrat sva lahko sezula čevlje in se bosa zapodila proti glavni cesti. Zadišalo je poletje: vročina in kopanje v ribnikih. Divji svet otroških potepanj in avantur.

Vesel sem, da imate zdaj tudi Račani svojo knjižnico. To so zakladi, ki ne minejo. Srce in duša, hrepenenje in avanture med knjižnimi stranmi. Spominjam se, kako sva z mamo brala včasih vso noč, sede ali čepeč, vsak na svoji strani mize. V popolni tišini, v budnih sanjah. Včasih se je zasvitilo, a midva nisva mogla odložiti knjige. Oče se je čudil, ni mogel razumeti, kako je mogoče brati vso noč ... Ne brati: živeti življenja literarnih oseb. Spominjam se: Prva prebrana stran, druga, pri tretji sem bil že izgubljen v vzporednem čudežnem svetu.

Dragi moji sovaščani, naj vam bo lepo med mogočnimi drevesi besed, misli in čustev. Pozdrav iz Kopra. Če se predate čustvom, morda zavonjate morje in začutite širine in lepote našega planeta. Tudi knjižnega... Marjan Tomšič, 12. 6. 2021.

Ko smo ustanavljali našo knjižnico, mi je tudi zapisal več predlogov, kako se naj naša nova knjižnica v gradu imenuje. Sedaj pa je žal prišel trenutek, ko se je pisatelj Marjan Tomšič poslovil.

Odšel je literat, ki se je s svojo izjemno bogato literarno bero (gl. Bibliografija, Oštrigeca, Marjan Tomšič, MK, Ljubljana 2019, str. 177 - 206, sestavil Martin Grum) umestil med izpovedno unikatne in priznane umetniške osebnosti v slovenskem kulturnem prostoru. V kulturni zgodovini Rač doslej nismo imeli primerljive literarno umetniške osebnosti, zato smo lahko nanj nadvse ponosni.

Ob vsem tem predlagamo, da se v spomin in spoštovanje do pisatelja, dramatika, pesnika in esejista imenuje naša knjižnica po njem:

Knjižnica Marjana Tomšiča Rače.

KUD Rače
Literarni klub
Danila Žuraj

ZLATA MAŠA GOSPODA MIRKA RUŽIČA V RAČAH

Eva Mustafa

V nedeljo, 2. julija 2023, smo slovesno praznovali 50 let maševanja g. Mirka Ružiča. S slovesnostjo smo se mu zahvalili za njegovo delo in poslanstvo v naši fari.

Kot mlad župnik je leta 1978 začel delovati v naši fari ter med nami in z nami vztrajal 32 let.

Vedno je poudarjal moč molitve, mašo, ko se ob darovanju srečamo s Kristusom, podeljeval je zakramente, ob tem pa opravljal še mnogo drugega: verouk, mladinska srečanja, obiskovanje bolnikov, blagoslov domov, zaobljubljeno romanje na Ptujsko Goro, farno žegnanje ob prazniku Sv. Jožefa Delavca, sodelovanje z župnijskim svetom, pevci, ministranti, ključarji, mežnarjem, mesečna srečanja s starši učencev verouka, ki so kot novost naletela na številne razprave, vendar so se ohranila in bila v pomoč staršem pri vzgoji otrok. Vsak misijon nas je povezal in obudil našo vero. S skavti je oživel vključevanje mladih, bil je pobudnik ustanovitve Kolpingove družine Rače in Karitas Rače. Z župnijskim listom Poti in iskanja je ob obveščanju vsak teden dodal tudi svoja razmišljanja.

Vztrajno je vzpodbujal ustanovitev zakonskih skupin. Mesečna srečanja so ponujala možnosti, da smo ob njegovem duhovnem vodenju razmišljali o božji besedi, vzgoji otrok in odnosih med zakoncema.

Vsa leta je vodil in organiziral župnijo, koordiniral delo sodelavcev. Kot skrben gospodar je skrbel za našo cerkev, je eden od duhovnikov, ki jo je gradil s svojimi rokami. Številni sodelavci so odložili svoje delo in priskočili na pomoč z znanjem in orodjem.

Po maši je bila pogostitev za vse udeležence, mnogi so mu v zahvalo stisnili roko, obujali smo številne spomine in mu ob slovesu zaželeli obilo trdnega zdravja.

Cvetka Belca

NAPOVEDNIK DOGODKOV

OŠ Fram

Spoštovani,

ponosni sporočamo, da bomo v Framu praznovali 150-letnico naše šole in 215 let organiziranega šolstva v Framu, kar je krasna priložnost, da se združimo kot skupnost in praznujemo bogato dediščino. Naša šola je služila kot trden steber v naši skupnosti, ki je izoblikovala številne generacije. Praznovanje te obletnice bomo obeležili v začetku letošnje jeseni z dogodki, na katere vas pristrčno vabimo:

- četrtek, 21. 9. 2023, ob 17.00 – okrogla miza,
- četrtek, 28. 9. 2023, ob 17.00 – dan odprtih vrat,
- četrtek, 5. 10. 2023 – predavanja:
 - ob 17.00 Tatjana Ajd Krampl: Čednosti dobrega učitelja;
 - ob 17.45 Aleš Maver: Med raki in trmo: V čem je Fram v slovenski zgodovini znamenit?
 - ob 18.30 Danijel Grafenauer: Zgodovina šolstva v Framu;
 - ob 19.15 Vlasta Stavbar: Znameniti Framčani;
- četrtek, 12. 10. 2023, ob 17.00 – športne igre,
- četrtek, 19. 10. 2023, ob 17.00 – živi šah,
- torek, 24. 10. 2023, ob 17.00 – zaključna prireditev.

Vsi dogodki bodo potekali v prostorih šole.

Veselim se vašega obiska in skupnega praznovanja te pomembne prelomnice, na katerem se bomo spomnili naše skupne zgodovine in proslavili prihodnost.

POZDRAVLJENI, MLADI

*Kjer so v jami, mlini sami,
je za hramom hram,
kjer se čuje, kovač kuje
TO VAM JE NAŠ FRAM!*

(Oroslav Caf, Framska himna)

Kolektiv OŠ Fram

Jesenski termini večjih nastopov in koncertov pevskih skupin KUD Rače

VS Fantje na vasi, KZ Škrjanček in VS A cappella:

- sobota, 23. 9. 2023, koncert z Mešanim zborom Šmartno na Pohorju, cerkev Šmartno na Pohorju,
- sobota, 20. 9. 2023, koncert z Mešanim zborom Šmartno na Pohorju, Bela dvorana gradu Rače,
- petek, 13. 10. 2023, Koncert VS A cappella kot gostje klape Galešnik s Hvara, na Hvaru,
- nedelja, 18. 11. 2023, Regijsko tekmovanje odraslih pevskih zborov Podravja in Pomurja na Gimnaziji Ptuj, VS Fantje na vasi, VS A cappella in KZ Škrjanček,
- sobota, 2. 12. 2023, Letni koncert VS A cappella, Bela dvorana gradu Rače,
- sobota in nedelja, 9. in 10. 12. 2023, VS Fantje na vasi sodelovanje s Carmino Slovenica, Choregie projekt, OPUS: homo faber, Minoritska cerkev v Mariboru,
- ponedeljek, 25. 12. 2023, Božični koncert, VS Fantje na vasi, VS A cappella in KZ Škrjanček, Cerkev Sv. Jožefa Delavca Rače,
- sobota, 30. 12. 2023, Božični koncert, VS Fantje na vasi, VS A cappella in KZ Škrjanček, Stolnica Maribor,

Zborovodja Tone Žuraj

Vabilo na 8. srečanje literarnega kluba KUD Rače

Literarni klub KUD Rače v sodelovanju z Občino Rače - Fram, Osrednjo knjižnico Celje ter Mariborsko knjižnico - Knjižnico Rače vas prijazno vabimo na 8. srečanje v letu 2023, ki bo **v torek, 3. oktobra, ob 18. uri v Knjižnici Rače.**

Ob našem gradu smo 22. julija 2017 postavili spominsko obeležje slovenskim vojakom 87. pešpolka, padlim v 11. Soški ofenzivi na Škabrijelu. Sedaj pa si bomo v Knjižnici Rače lahko ogledali razstavo, ki jo je v spomin na te dogodke pripravil domoznanski odderek Osrednje knjižnice Celje.

Sodelovali bodo še Aleš Arih; Srečko Maček ter Janja Jedlovčnik in VS Fantje vasi KUD Rače. Pridružite se nam!

Prijazno vabljeni!

Društvo Artist

Le kdo potrebuje zdravnika

Le kdo potrebuje zdravnika, če pa imamo čarovnice, ki z zvarki pozdravijo vse bolezni tega sveta... Pa jih res? (Vprašam za sosedo.)

Lutkovna skupina Pika-poka vabi na novo igrano predstavo za otroke z naslovom Tri čarovnije na dan, preženejo... (September, 2023).

Predstavo si lahko ogledate v soboto, 7. 10. 2023 ob 10.00 uri in ob 11.30 uri v kinodvorani gradu Rače.

Naloga za odrasle: S seboj imejte fotoaparata, da bo vaš otrok domov odnesel fotko s čisto pravima čarovnicama.

Predstava je primerna za otroke vseh starosti. Traja približno 40 minut.

Vstopnina je 5€. Vstopnice bodo na prodaj pol ure pred predstavo.

Društvo Artist

Koncertna dejavnost KUD Rače in Občina Rače-Fram vabimo na abonmajska koncerta v oktobru in novembru

Pianistka **Tjaša Šulc Dejanović** je po diplomu na Srednji glasbeni in baletni šoli v Mariboru študirala na Akademiji za glasbo v Zagrebu in tam zaključila tudi podiplomski študij. Za tem se je izpopolnjevala na Akademiji Santa Cecilia v Bergamu v Italiji. V svoji umetniški karieri je prejela množico visokih nagrad (tudi najvišjih) na tekmovanjih doma in v tujini ter sodelovala z različnimi zasedbami.

V Beli dvorani bomo 15. oktobra ob 18. uri poslušali skladbe F. Chopina, R. Schumanna in J. Matičiča.

Pianistka **Saša Geržel Donaldson**, ki je začela umetniško pot na Konservatorju za glasbo v Mariboru, nadaljevala na Univerzi za upodabljajoče umetnosti v Gradcu, zatem še diplomirala na Kraljevem konservatorju v Torontu v Kanadi, je umetnica, ki se največ predstavlja kot pianistka solistka, pa tudi v različnih zasedbah na mednarodni in domači sceni. Je prejemnica številnih nagrad na pianističnih tekmovanjih, izvajalka mojstrskih tečajev za mlade pianiste ter članica žirij na pianističnih tekmovanjih. Deluje kot profesorica klavirja v Torontu.

V Beli dvorani bo 12. novembra ob 18. uri predstavila skladbe F. Schuberta, M. L. Škerjanca, F. Chopina in R. Schumanna.

Vid Valič

»STRAST, DOJENČEK IN ROMPOMPOM«

Avtorska komedija

»Strast, dojenček in rompompom« je komedija, ob kateri se boste vsi spomnili na lepe trenutke iz otroštva, starševstva (tudi, če še niste starši), obdobja korone in seksa pred, med in po nosečnosti.

Lepo vabljeni.

Opozorilo: Dojenček ni vključen v ceno vstopnice.

Vstopnice lahko kupite na www.vidvalic.si ali na vseh mestih Eventim.si.

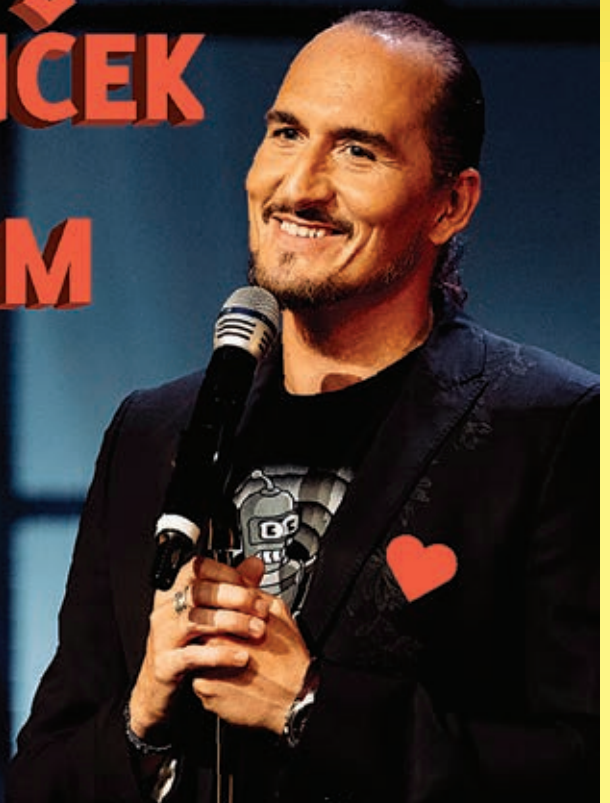
Kinodvorana gradu Rače 26.11.2023 ob 18.00 uri.

STRAST, DOJENČEK IN ROMPOMPOM

VID VALIČ

v avtorski STAND-UP komediji

Vstopnice lahko kupite na www.vidvalic.si ali na vseh prodajnih mestih Eventim SI.

**Občina Rače - Fram v sodelovanju
z Društvom vinogradnikov Rače-Fram**

**vabi na tradicionalno MARTINOVANJE,
ki bo 11. novembra, ob 17. uri,
na grajskem dvorišču Rače.**

Vabljeni!

Planinsko društvo Fram

Jože Bobovnik - Bobi prejel priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo za leto 2022

Z veseljem in ponosom sporočamo, da je naš član in dolgoletni predsednik Jože Bobovnik - Bobi prejel priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo za leto 2022 za izjemne dosežke pri opravljanju prostovoljskega dela. Priznanje je, skupaj z drugimi nagrajenci, prejel iz rok predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na posebni slovesnosti v ponedeljek, 26. 6. 2023.

Takole je povedal Bobi po prejemu priznanja:

"Prejeto priznanje pomeni, da je bilo več kot 45 let aktivnega dela v planinstvu, tako v planinskem društvu, kot v PZS, še posebej pa pri vodenju izletov in izobraževanju vodnikov opaženo in ni bilo zaman. Hkrati prejeto priznanje pomeni zavezo, da bom tudi v prihodnje po svojih najboljših močeh pomagal soustvarjati našo skupno planinsko zgodbo. Čeprav pri svojem prostovoljnem delu nisem nikoli razmišljal o morebitnih priznanjih, saj mi največ pomeni zadovoljstvo ljudi s katerimi delam, sem počaščen in ponosen, da sem bil za to priznanje predlagan in ga tudi prejel. Hkrati menim, da je to priznanje, tudi priznanje vsem 10 tisoč

prostovoljcem, ki na številnih področjih gradijo in soustvarjajo našo planinsko organizacijo. Delček tega priznanja pripada tudi vsem tistim, s katerimi sem v teh štirih desetletjih sodeloval in so mi pomagali soustvarjati to uspešno planinsko zgodbo, saj kot posameznik ne moreš narediti vsega. Seveda pa še večji del pripada soprogi in družini, ki je razumela, da sem pogosto dal prednost planinskim aktivnostim in ne njim."

Bobi, čestitke in hvala za vso dosedanje delo!

Več o dogodku:
predsednica-slo.si
pzs.si
facebook PD Fram

Planinsko društvo Fram
Turnerjeva ulica 107
2313 Fram

PISALI STE NAM

»Nikoli prezgodaj, nikoli prepozno«

Vsak september se ljudje z vseh koncev sveta združijo, da bi povečali ozaveščenost in se spopadli s stigmo Alzheimerjeve bolezni in vseh vrsta demence. Mesec je izbran kot Svetovni mesec Alzheimerjeve bolezni, 21. september pa za svetovni dan. Kampanjo za dogodke vodi Alzheimer's Diseases International (ADI). Namen meseca je osveščanje in zmanjševanje stigme o demenci. Mesec je priložnost za vse - za obolele, svojce, neformalne in formalne negovalce, strokovnjake, medije in odločevalce, da spodbujamo medsebojno sodelovanje, osveščamo in si prizadevamo za boljšo pomoč in oskrbo na področju demence v svojem lokalnem okolju.

Tema kampanje za leto 2023 je: "Nikoli prezgodaj, nikoli prepozno".

Kampanja želi poudariti ključno vlogo prepoznavanja dejavnikov tveganja, sprejemanja ukrepov za zmanjšanje tveganja pojava, za odložitev in morebitno preprečitev pojava demence. To vključuje tudi stalne strategije zmanjševanja tveganja za posameznike, ki so že prejeli diagnozo.

Vedno več je zavedanja, da se lahko demenca začne mnogo let pred pojavom simptomov. Povečuje se tudi zavedanje o vseživljenjskih aktivnostih za zdravje možganov. Glede na pričakovanja, da se bo globalno število ljudi z demenco do leta 2050 potrojilo, so raznotere aktivnosti za razumevanje in odzivi na dejavnike tveganja potrebni in smiselni.

Demenca je degenerativno stanje možganov. Obolelo osebo (običajno počasi, skozi leta) oropa spomina, kognitivnih sposobnosti, razumevanja in vodi do sprememb osebnosti in vedenja. Obstaja več oblik demence, najpogostejša pa je posledica Alzheimerjeve bolezni in predstavlja 50-60 % vseh primerov demenc. Demenca ni del normalnega staranja. Strokovnjaki opozarjajo na dejavnike tveganja, ki lahko preprečijo 40% primerov pojava demence.

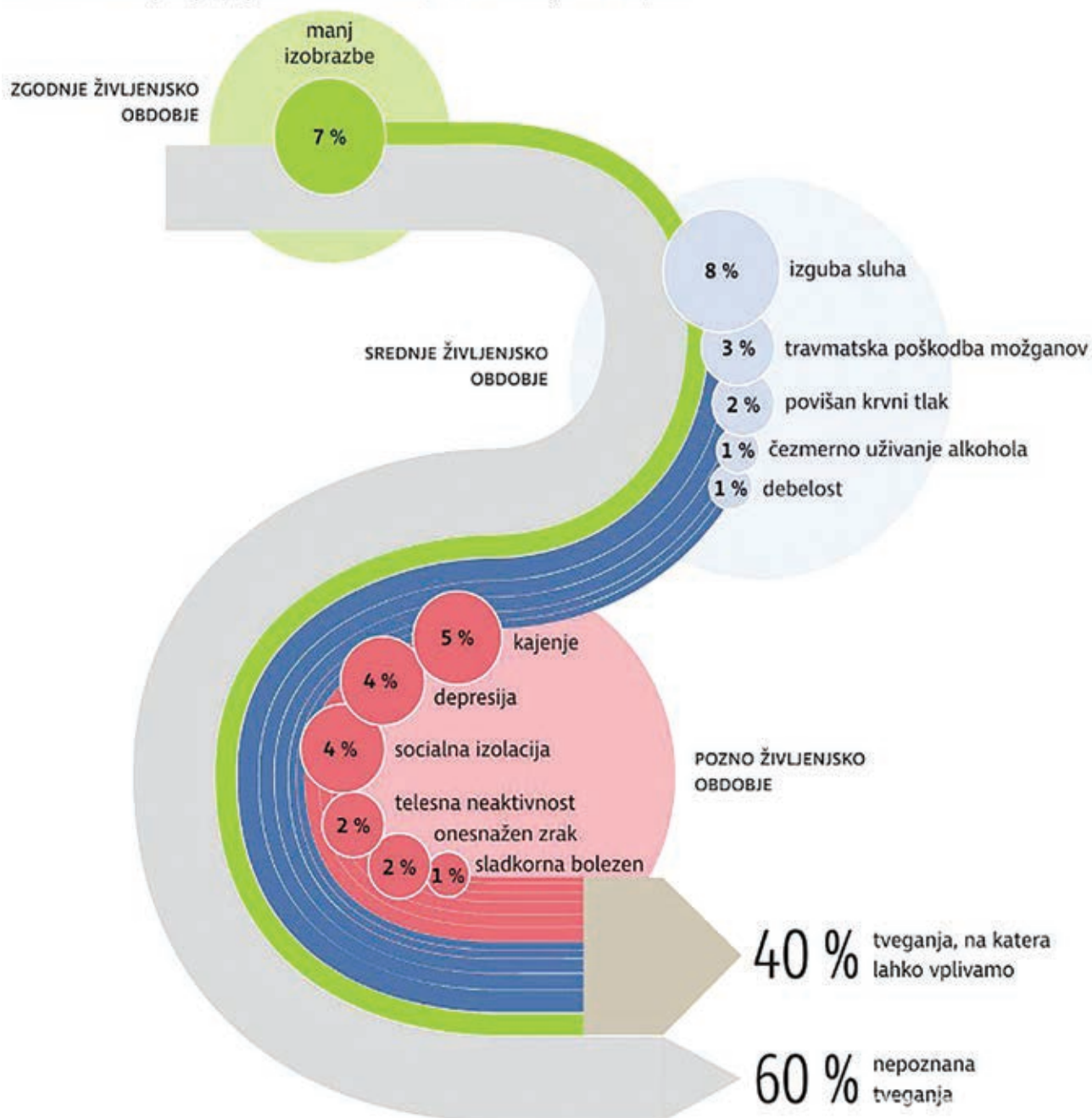
V Zavodu Aloja, Maribor skozi vse leto vodimo različne aktivnosti za pomoč in podporo na področju demence. Za več informacij za izvedbo predavanja, delavnice ali osebnega svetovanja se obrnite na strokovno vodjo programa: »Svetovanje in podpora pri demenci«- Lidijo Breznik, mag. soc, geront.. Kontakt: lidija@zavod-aloja.si ali 031 026 858. Program je za uporabnike brezplačen, financira ga MDDSZ.

Lidija Breznik
direktorica Aloja, zavod za
dolgotrajno pomoč Maribor

Dejavniki tveganja za razvoj demence, na katere lahko vplivamo

odstotek zmanjšanja pojavnosti demence, če se ta dejavnik odpravi

DELO Vir: Spominčič; prejeta po Dementia prevention, intervention, and care, 2020 report of the Lancet Commission

POMAHAJMO POLETJU